

**Міністерство освіти і науки України
Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника
Педагогічний факультет
Кафедра соціальної педагогіки та соціальної роботи**

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДО НАПИСАННЯ ТА ЗАХИСТУ КВАЛІФІКАЦІЙНИХ РОБІТ ЗА
ПЕРШИМ (БАКАЛАВРСЬКИМ)
ТА ДРУГИМ (МАГІСТЕРСЬКИМ) РІВНЯМИ ВИЩОЇ ОСВІТИ
для студентів спеціальності 231 «Соціальна робота»
ОП «Соціальна педагогіка»**

Івано-Франківськ, 2021

Затверджено на засіданні Науково-методичної ради педагогічного факультету Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника Протокол №4 від 28 грудня 2021р.

Методичні рекомендації до написання та захисту кваліфікаційних робіт за першим (бакалаврським) та другим (магістерським) рівнями вищої освіти (для студентів спеціальності «Соціальна робота») / укл. Оксана Ворощук, Оксана Протас. Івано-Франківськ: НАІР, 2021. 54 с.

Рецензенти:

Кулик Іванна Василівна – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи педагогічного факультету Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника

Сабат Надія Володимирівна - кандидат педагогічних наук, доцент кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи педагогічного факультету Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника

© Ворощук О., Протас О. 2021.

© Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, 2021

ЗМІСТ

РОЗДІЛ 1. РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО НАПИСАННЯ ТА ЗАХИСТУ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ ЗА ПЕРШИМ (БАКАЛАВРСЬКИМ) РІВНЕМ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	4
1.1. Загальні положення.....	8
1.2. Вимоги до структури та змісту кваліфікаційних робіт на здобуття першого (бакалаврського) рівня вищої освіти.....	12
1.3. Вимоги до оформлення бакалаврських робіт.....	17
РОЗДІЛ 2. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ПІДГОТОВКИ ТА ЗАХИСТУ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ ЗА ДРУГИМ (МАГІСТЕРСЬКИМ) РІВНЕМ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	23
2.1. Загальні відомості.....	23
2.2. Структура і зміст кваліфікаційної роботи.....	31
2.3. Етапи виконання кваліфікаційної роботи.....	31
2.3. Правила оформлення, підготовка до захисту та критерії оцінювання кваліфікаційної роботи.....	33
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	44
ДОДАТКИ.....	45

РОЗДІЛ 1.

РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО НАПИСАННЯ ТА ЗАХИСТУ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ ЗА ПЕРШИМ (БАКАЛАВРСЬКИМ) РІВНЕМ ВИЩОЇ ОСВІТИ

1.1 ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Бакалавр – освітній ступінь вищої освіти в Україні, що здобувається на першому рівні вищої освіти та присуджується вищим навчальним закладом у результаті успішного виконання здобувачем вищої освіти освітньо-професійної програми. Підготовка бакалавра завершується захистом бакалаврської кваліфікаційної роботи.

Бакалаврська робота – це творча дослідницька робота, яка виконується самостійно, свідчить про вміння автора працювати з літературою, узагальнювати й аналізувати фактичний матеріал, використовувати теоретичні знання і практичні навички, отримані під час оволодіння відповідною освітньо-професійною програмою, має елементи наукового дослідження.

Робота студента над бакалаврською темою пов'язана із поглибленим вивченням теорії, зведенням у систему раніше здобутих знань і оновленням їх у процесі практичного вирішення поставленої проблеми, формуванням та розвитком компетентностей самостійного дослідження та експериментування.

Підготовка бакалаврської роботи за обраною спеціальністю підвищує наукову ерудицію студента, розширює пізнавальні інтереси, поглиблює теоретичну підготовку майбутнього фахівця.

При написанні бакалаврської роботи студент повинен керуватися положеннями Закону України «Про освіту», Закону України «Про вищу освіту», положеннями навчально-методичної документації, розробленої ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» та факультетом (інститутом), Кодексом честі ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника», Положенням про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі студентів ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника», методичними вказівками до виконання, оформлення та захисту кваліфікаційних робіт.

На основі даних рекомендацій випускові кафедри можуть розробляти методичні рекомендації відповідно до специфіки підготовки фахівців.

1.2. Мета і завдання підготовки бакалаврської роботи

Метою підготовки бакалаврської роботи є систематизація, закріплення та поглиблення теоретичних знань, а також виявлення рівня професійно-психологічної

готовності майбутнього фахівця щодо практичної діяльності при постановці та вирішенні конкретних завдань.

Бакалаврська робота повинна представляти закінчену розробку актуальної наукової проблеми. Вона повинна:

- бути актуальною, мати новизну, виконуватись на рівні сучасних досягнень науки і техніки;
- мати спрямування на вирішення практичних завдань майбутньої професійної діяльності;
- стимулювати у студентів творчий пошук нових пріоритетних наукових рішень;
- вимагати опрацювання спеціальної наукової і методичної літератури;
- пов'язуватись з планами наукових досліджень керівника, кафедри, інших наукових підрозділів закладу;
- узагальнювати і розвивати науково-дослідницькі уміння студента.

Головними завданнями підготовки бакалаврської роботи є:

- поглиблення знань студентів з актуальних проблем відповідної навчальної дисципліни за обраним напрямом підготовки;
- розширення й поглиблення теоретичних знань студентів з обраної проблеми, систематизація і аналіз сучасних наукових підходів до розв'язування теоретичних та практичних завдань;
- удосконалення умінь та компетентностей студентів самостійно організувати та проводити наукові дослідження актуальної проблеми; розвиток умінь студентів застосовувати здобуті теоретичні знання під час вирішення конкретних наукових завдань;
- набуття студентами необхідних компетентностей у процесі підготовки і проведення педагогічного експерименту або його елементів;
- удосконалення компетентностей самостійної роботи студентів із фаховою науковою літературою й розвиток умінь критичного опрацювання наукових інформаційних джерел;
- формування здатності студентів до самоосвіти і саморозвитку, самостійної дослідницької роботи у майбутній професійній діяльності.

Бакалаврська робота є ефективнішою, якщо логічно продовжує тематику курсової роботи або діяльність студента у науковому студентському гуртку чи проблемній групі.

Робота над бакалаврським дослідженням вимагає систематизації загальних філософських, педагогічних, психологічних, фахових методичних знань, їх поглиблення у процесі розв'язування визначеної проблеми, набуття умінь проведення експериментального пошуку, активізації творчої самостійності та ініціативи студента.

1.3 Порядок визначення і затвердження тематики кваліфікаційних робіт на здобуття першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Тематика бакалаврських робіт визначається кафедрами і пропонуються студентам у VI семестрі.

Тематика повинна відповідати професійним завданням, зафіксованим в освітній програмі спеціальності і сформована під час формування дисциплін варіативної частини.

Тематика бакалаврських робіт оновлюються у кожному навчальному році. Студентам надається право запропонувати свою тему з обґрунтуванням доцільності її розробки. У таких випадках перевагу надають темам, які безпосередньо пов'язані з місцем майбутньої професійної діяльності випускника. Не пізніше кінця першого місяця навчання у VII семестрі теми обговорюють і затверджують на засіданні кафедри та призначають наукових керівників роботи.

Загальний список усіх бакалаврських робіт, які виконуватимуться на кафедрі, затверджуються вченою радою відповідного факультету (інституту).

Зміни або уточнення у формулюванні затвердженої теми можуть бути внесені лише за об'єктивних причин та за згодою наукового керівника. Будь-яка довільна зміна студентом теми своєї роботи не допускається.

Основними критеріями вибору теми бакалаврського дослідження є:

- актуальність, елементи новизни і перспективність обраної теми;
- ступінь вивчення теми у науковій літературі;
- наявність доступної для студента і достатньої для розкриття теми джерельної бази;
- можливість виконання теми на кафедрі;
- зв'язок теми з конкретними науковими планами та довгостроковими програмами кафедри;
- можливість отримання від впровадження результатів дослідження науково освітнього ефекту;
- особисті наукові інтереси студента.

Тема бакалаврської роботи повинна бути короткою, окреслювати межі проведення дослідження, відображати мету і відповідати змісту роботи. У назві не можна вживати скорочення та аббревіатури, потрібно уникати використання ускладненої термінології. Недопускається починати назву зі слів «Вивчення процесу...», «Дослідження шляхів...», «Розробка і дослідження...», «Деякі питання...», «Матеріали до вивчення...», «До питання...» тощо.

1.4. Порядок призначення і затвердження наукових керівників

Науковими керівниками кваліфікаційних робіт на здобуття першого (бакалаврського) рівня вищої освіти призначають висококваліфікованих фахівців кафедри з числа професорів і доцентів. В окремих випадках допускається керування бакалаврською роботою старшими викладачами та асистентами без наукового

ступеня, які є провідними фахівцями з питань, що висвітлюються в роботі, і здатні надати студентові суттєву організаційно-методичну допомогу в підготовці роботи, її оформленні та захисті.

Призначення керівником бакалаврської роботи асистента кафедри можливе лише за рішенням Вченої ради факультету (інституту). У випадках, коли робота має прикладний характер, до керівництва її виконанням можуть залучатися висококваліфіковані фахівці відповідної галузі.

Основні обов'язки наукового керівника бакалаврської роботи:

- 1) допомога студентові у виборі теми;
- 2) погодження завдань на бакалаврську роботу, календарного плану її виконання, систематична перевірка виконання календарного плану студентом;
- 3) допомога студентові при розробленні плану (змісту) бакалаврської роботи;
- 4) надання необхідних консультацій з питань порядку, послідовності виконання роботи, визначення змісту та обсягу відповідних частин роботи;
- 5) надання допомоги студенту в доборі наукових джерел, які доцільно використовувати при виконанні роботи;
- 6) перевірка виконання студентом проміжних етапів підготовки бакалаврської роботи й надання допомоги в її науковому редагуванні;
- 7) систематичний контроль щодо якості виконання бакалаврської роботи;
- 8) спрямування студента у питаннях апробації бакалаврської роботи;
- 9) підготовка висновку на засідання кафедри про допуск бакалаврської роботи до захисту в Екзаменаційній комісії;
- 10) підготовка письмового відгуку на бакалаврську роботу.

Основні права наукового керівника:

- 1) вимагати від студента дотримання встановленого графіку виконання бакалаврської роботи;
- 2) висловлювати зауваження до бакалаврської роботи загалом або окремих її частинах та повернення роботи студенту на додаткове опрацювання;
- 3) вимагати виправлення помилок змістового чи граматичного характеру;
- 4) приймати рішення про невідповідність бакалаврської роботи встановленим вимогам з інформуванням про це студента та завідувача кафедри, на якій виконується робота.

1.5 Організаційні етапи написання кваліфікаційних робіт на здобуття першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Після визначення на кафедрі теми студент із науковим керівником розробляє індивідуальний план-графік виконання бакалаврської роботи із зазначенням усіх етапів та офіційних термінів виконання. Графік підписується студентом, науковим керівником та затверджується на засіданні відповідної кафедри. Графік складається у двох примірниках, один з яких одержує студент, другий – зберігається на кафедрі.

Зміна плану-графіка виконання бакалаврської роботи відбувається за згодою наукового керівника (Додаток Д. Форма завдання на бакалаврську роботу).

Над бакалаврською роботою студент працює під контролем наукового керівника протягом всього навчального року. Організаційно процес написання бакалаврської роботи складається з таких етапів:

- підготовчого, який починається з вибору студентом теми й отримання індивідуального завдання від бакалаврської роботи щодо питань, які необхідно вирішити: ознайомлення зі станом проблеми, збирання фактичних матеріалів, проведення необхідного огляду та аналізу аналогічних розробок та їх застосувань у відповідних галузях тощо;

- основного, який реалізовується відповідно до вимог щодо організації наукового дослідження і передбачає на основі вивчення досвіду роботи збирання фактичного матеріалу та його опрацювання, викладення тексту роботи згідно з її структурою, формулювання висновків та рекомендацій;

- підсумково-оформлювального, який завершується орієнтовно за місяць до захисту роботи на засіданні Екзаменаційної комісії. На цьому етапі робота повинна бути повністю виконана та перевірена керівником;

- заключного, який включає отримання відгуку керівника та рецензії на бакалаврську роботу від кваліфікованого спеціаліста відповідного профілю (за яким виконувалася робота), проведення попереднього захисту на кафедрі та фіксування його результату у протокол засідання кафедри про допуск до захисту і подання роботи до Екзаменаційної комісії (ЕК).

1.6. Контроль за виконанням кваліфікаційних робіт на здобуття першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Безпосередній контроль за підготовкою бакалаврської роботи відповідно до календарного плану здійснює науковий керівник. Інформація наукових керівників про хід виконання студентами бакалаврських робіт заслуховується на засіданнях кафедри двічі впродовж навчального року – у січні та квітні. При цьому визначається спроможність студента справитися з роботою, які у нього виникли труднощі та необхідність вживання заходів щодо їхнього подолання.

Кафедра має право не пізніше як за 20 днів до початку підсумкової атестації рекомендувати відсторонення студента від виконання роботи, якщо вона не буде виконана вчасно з причин його неорганізованості чи недисциплінованості, що обов'язково фіксується в рішенні кафедри. Це є підставою для порушення клопотання про відрахування студента за невиконання навчального плану.

1.2. Вимоги до структури та змісту кваліфікаційних робіт на здобуття першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

1.2.1. Вимоги до змісту бакалаврських робіт

Зміст кваліфікаційного дослідження повинен відповідати стандартам вищої освіти. Робота має бути актуальною, скерованою на новітні методи теоретичного й експериментального дослідження, розкривати самостійне дослідження автора, відображати практичне значення одержаних результатів, їх апробацію та впровадження в сферу практичної діяльності.

Кваліфікаційна робота на здобуття першого (бакалаврського) рівня вищої освіти готується державною мовою у вигляді спеціально підготовленої наукової праці на правах рукопису в твердій або м'якій палітурці та в електронній формі.

1.2.2. Обсяг бакалаврських робіт

Обсяг та форму бакалаврської роботи визначає випускова кафедра.

1.2.3. Вимоги до структури бакалаврських робіт

Обов'язковими структурними елементами бакалаврської роботи є:

1. Титульна сторінка роботи.

Титульний аркуш (додаток Б) містить:

- найменування вищого навчального закладу, де виконана бакалаврська робота;
- назву підрозділу;
- назву кафедри;
- освітній рівень, на який претендує здобувач;
- тему бакалаврської роботи;
- прізвище, ім'я, по-батькові автора;
- найменування спеціальності;
- науковий ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я, по-батькові наукового керівника;
- відомості про рецензентів;
- місто і рік захисту роботи.

2. Зміст.

Зміст подають на початку роботи. Він містить найменування та номери початкових сторінок вступу, усіх розділів, підрозділів та пунктів, висновків, списку

використаних джерел, додатків. (Додаток В. Зразок оформлення змісту бакалаврської роботи).

Перелік умовних позначень (за необхідності).

Такий перелік вводиться, якщо в роботі вжита специфічна термінологія, маловідомі скорочення, нові символи тощо. Перелік друкується двома колонками, у яких ліворуч за абеткою наводять скорочення, праворуч – їхня детальна інтерпретація. Якщо спеціальні терміни, символи, позначення повторюються менше трьох разів, перелік не складають, а їх розшифрування наводять у тексті при першому згадуванні.

1.2.4. Вступ.

Обсяг вступу не повинен перевищувати 2–3 сторінки. У вступі розкривається сутність наукової проблеми та її значущість, стан розробки й обґрунтування необхідності проведення дослідження та подається загальна характеристика роботи у такій послідовності:

Актуальність теми. Шляхом критичного аналізу та порівняння з відомими вже підходами до розв'язання проблеми обґрунтовують актуальність та доцільність роботи для розвитку відповідної галузі науки. Автор визначає науково-практичну та суспільну значущість теми наукового дослідження.

Висвітлення актуальності не повинно бути багатослівним. Обов'язково потрібно зазначити роль автора у виконанні цих науково-дослідних завдань.. Наступною складовою вступу є визначення об'єкта та предмета бакалаврського дослідження. Об'єкт дослідження – це процес або явище, яке породжує проблемну ситуацію. Предмет дослідження міститься в межах об'єкта і становить частину від цілого (тобто об'єкта). Об'єкт і предмет співвідносяться як загальне і часткове. В об'єкті виділяється та його частина, яка й стане предметом дослідження. Саме на предмет спрямована увага автора, оскільки він має визначати назву роботи.

Мета і завдання дослідження. Формулюється мета роботи і завдання, які необхідно вирішити для досягнення поставленої мети. Мета – це кінцевий науковий результат, якого прагне досягти автор роботи у процесі власного дослідження. Не потрібно формулювати мету як «Дослідження...», «Вивчення...», тому що такі слова вказують не на саму мету, а на засіб її досягнення. Мета бакалаврської роботи реалізується через конкретні завдання, які потрібно вирішити для цієї мети.

Завдання дослідження повинні розкривати мету і формуються переліком дій: «вивчити...», проаналізувати...», «встановити шляхи...», «обґрунтувати...», «визначити...», «виявити сутність...», «узагальнити...», «сформулювати пропозиції...» та інші. Вирішення завдань становитиме зміст розділів і підрозділів бакалаврської роботи. Це важливо, тому що назви таких розділів мають відповідати конкретним завданням і результатам дослідження.

Для окремих спеціальностей (Історія та археологія тощо) необхідно визначити хронологічні рамки та територіальні межі бакалаврської роботи, які визначаються тематикою.

Стан наукової розробки. У вказаній частині вступу необхідно дати коротку характеристику найновішої наукової літератури та джерел, що висвітлюють досліджувану проблематику.

Методи дослідження вказують на шляхи досягнення мети та розв'язання поставлених у роботі завдань, свідчать про достовірність та вірогідність отриманих наукових результатів. Необхідно коротко охарактеризувати методологічну базу дослідження, надати перелік використаних при підготовці бакалаврської роботи методів і методологічних принципів.

Практичне значення одержаних результатів. У бакалаврській роботі теоретичного характеру вказують про наукове використання отриманих результатів або рекомендації щодо їхнього використання, а з прикладним значенням – висвітлюють результати практичного застосування отриманих результатів або рекомендацій щодо їх використання.

Апробація результатів (за наявності). Якщо автор брав участь у наукових конференціях, семінарах, засіданнях наукового гуртка і з оголошенням результатів своєї роботи та має цьому підтвердження (опубліковані тези, статті або програма конференції за темою роботи, у якій студент брав участь), слід зазначити загальну кількість конференцій, їх назву, рік та місце проведення, а також вказати кількість публікацій із цієї теми.

Структура роботи. У цьому підпункті вказується, що робота складається зі вступу, певної кількості розділів, висновків, списку використаних джерел (вказується кількість), кількість таблиць, рисунків та додатків.

1.2.5. Основна частина.

Основна частина кваліфікаційної роботи може складатися з розділів, підрозділів, пунктів, підпунктів. Головні вимоги до наукового викладу результатів – точність, чіткість, стислість. Кожний розділ починають з нової сторінки. В основних розділах кваліфікаційної роботи автор подає огляд літератури за темою та обґрунтовує вибір напряму досліджень, наводить методи вирішення задач та їх порівняльні характеристики, описує хід дослідження, з вичерпною повнотою викладає результати власних досліджень, якщо вони одержані. Автор повинен дати оцінку повноти вирішення поставлених задач, оцінку достовірності одержаних результатів та порівняти одержані результати з аналогічними результатами вітчизняних та зарубіжних дослідників, обґрунтувати необхідність додаткових

досліджень. Кожний розділ закінчується сформульованими висновками із стислим викладенням наведених у розділі результатів.

Розділи повинні мати бібліографічні посилання на літературу, що дозволяє аналізувати власні дані та порівнювати їх з даними інших джерел.

1.2.6. Висновки

Висновки мають містити чіткий виклад найбільш важливих результатів дослідження з пропозиціями та побажаннями щодо подальшого дослідження певної теми. Важливо, щоб сформульовані висновки відповідали поставленим завданням. У висновках необхідно зазначити не тільки позитивне, що вдалося виявити в результаті вивчення теми, але й проблемні питання, а також конкретні рекомендації щодо їхнього усунення. Ознайомлення з текстом висновків повинно сформувати уявлення про ступінь реалізації автором бакалаврської роботи поставленої мети і завдань.

1.2.7. Список використаних джерел.

З кількох можливих способів упорядкування матеріалу у списку (за алфавітом, за видом джерела) найбільш вживаним є розміщення прізвищ авторів або назв творів за алфавітом. Кількість використаних джерел може бути не менше 35 у кваліфікаційній роботі освітньо кваліфікаційного рівня «бакалавр». Якщо список містить джерела, записані як кирилическими літерами, так і латинськими, то спочатку потрібно подавати ті, які записані кирилицею, а потім латиницею (за алфавітом).

1.2.8. Додатки.

За необхідності до додатків доцільно включити допоміжний матеріал (при його великій кількості та неможливості подати у тексті), необхідний для повноти сприйняття роботи. До них вносяться допоміжні матеріали:

- проміжні математичні доведення, формули;
- таблиці допоміжних цифрових даних;
- інструкції та методики, опис алгоритмів і програм розв'язання задач з використанням комп'ютерних технологій, розроблених у роботі;
- допоміжні ілюстрації;
- термінологічні глосарії;
- міні-словники;
- карти.

У додатки виносяться великі таблиці допоміжного характеру, блок-схеми, зразки форм таблиць тощо.

Додатки нумеруються великими літерами. На кожний додаток повинно бути посилання в тексті, наприклад, «...перелік громадських організацій » (дод.М)». При повторному згадуванні використовують вислів «(див. додаток М)».

1.3. Вимоги до оформлення бакалаврських робіт

1.3.1. Загальні вимоги до оформлення бакалаврських робіт

Оформлення бакалаврської роботи має відповідати загальним вимогам до наукових робіт. Текст роботи набирають на комп'ютері через 1,5 міжрядкові інтервали (29–30 рядків на сторінці), друкують за допомогою принтера на одному боці аркуша білого паперу формату А4 (210x297 мм); шрифт текстового редактора – Word Times New Roman або може бути замінено іншим подібним шрифтом чи іншим редактором, розмір 14 мм. Поля: зліва – не менше 25 мм, справа – не менше 10 мм, зверху і знизу – не менше 20 мм. Шрифт друку повинен бути чітким, щільність тексту однаковою.

Робота подається до захисту у переплетеному вигляді. Текст бакалаврської роботи повинен бути стислий, точний та логічно послідовний. Текст викладають, дотримуючись норм чинного українського правопису, використовуючи стиль ділового мовлення, необхідний для службових документів. Потрібно користуватися усталеною лексикою, наявною в академічних словниках, дотримуватися прийнятої наукової термінології, умовних символів та скорочень, уникати діалектизмів, засобів художньої літератури, нових іншомовних запозичень тощо, якщо вони не є предметом дослідження.

1.3.2. Оформлення розділів (підрозділів)

Текст основної частини поділяють на розділи, підрозділи, пункти та підпункти. Заголовки структурних частин «ЗМІСТ», «ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ», «ВСТУП», «РОЗДІЛ», «ВИСНОВКИ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ», «ДОДАТКИ» друкують великими літерами симетрично до тексту. Заголовки підрозділів друкують маленькими літерами (крім першої великої) з абзацу. Крапку в кінці заголовка не ставлять. Якщо заголовок складається з кількох речень, їх розділяють крапкою. Заголовки пунктів друкують маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу.

Кожна структурна частина роботи починається з нової сторінки (крім назв підрозділів і пунктів у межах розділу). Не допускається розташування назв розділів, підрозділів, а також пунктів і підпунктів у нижній частині сторінки, якщо після неї міститься лише один рядок тексту.

Відстань між заголовком (за винятком заголовка пункту) та текстом повинна дорівнювати 3–4 інтервалам.

1.3.3. Нумерація

Нумерацію сторінок, розділів, підрозділів, додатків, рисунків, таблиць подають арабськими цифрами без знака №. Нумерація сторінок кваліфікаційної роботи має бути наскрізною (включаючи ілюстрації) і проставлятися у правому верхньому куті аркуша без крапки. Першою сторінкою є титульний аркуш, який входить до

загальної нумерації сторінок. На титульному аркуші, аркуші змісту номер сторінки не ставиться. Нумерація сторінок проставляється, починаючи зі «Вступу».

Складові кваліфікаційної роботи «ЗМІСТ», «ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ», «ВСТУП», «ВИСНОВКИ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ» не нумерують.

Номер розділу ставлять після слова «РОЗДІЛ», без крапки та з нового рядка друкують заголовки розділу великими літерами.

Підрозділи нумерують у межах кожного розділу. Номер підрозділу складається з номера розділу і порядкового номера підрозділу, між якими ставлять крапку. Наприкінці номера підрозділу крапка не ставиться. Наприклад: «2.3» (третій підрозділ другого розділу), за якою у тому ж рядку зазначають заголовок підрозділу. Заголовки підрозділів друкують маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу. Наприкінці заголовка крапки не ставлять.

1.3.4. Вимоги до оформлення ілюстрацій, таблиць, формул та додатків

Ілюстрації (креслення, рисунки, графіки, схеми, діаграми, фотознімки) потрібно розташовувати безпосередньо після тексту, де вони згадуються вперше, або на наступній сторінці. На всі ілюстрації повинні бути посилання у тексті. Якщо ілюстрації створені не автором роботи, необхідно зробити певні посилання, дотримуючись вимог чинного законодавства щодо авторських прав.

Ілюстрації повинні мати назву, яку розташовують безпосередньо під зображенням. За необхідності під ілюстрацією розміщують пояснювальні дані (підрисуночний надпис). Ілюстрації позначаються словом «Рисунок...», яке разом із назвою ілюстрації розташовують після пояснювальних даних. Наприклад: «Рисунок 4.2. Діаграма розвитку...».

Ілюстрації потрібно нумерувати арабськими цифрами порядковою нумерацією в межах розділу, за винятком ілюстрацій, наведених у додатках.

Номер ілюстрації складається з номера розділу та порядкового номера ілюстрації, відокремлених крапкою, наприклад, другий рисунок третього розділу позначається як «Рисунок 3.2» або «Рис. 3.2».

Посилання на ілюстрації роботи вказують порядковим номером ілюстрації, наприклад, «Рис. 1.2». Таблиці. Цифровий матеріал здебільшого оформлюють у вигляді таблиць.

Таблицю слід розташовувати безпосередньо після тексту, у якому вона згадується вперше, або на наступній сторінці. На всі таблиці повинні бути посилання у тексті.

Таблиці потрібно нумерувати арабськими цифрами порядковою нумерацією в межах розділу (за винятком додатків). Номер таблиці складається з номера розділу й порядкового номера таблиці, відокремлених крапкою. Наприклад: друга таблиця третього розділу позначається як «Таблиця 3.2».

Слово «Таблиця» вказують один раз праворуч над першою частиною таблиці. Якщо таблиця переходить на наступну сторінку, то над іншими частинами пишуть «Продовження таблиці» із зазначенням номера.

Кожна таблиця повинна мати назву, яку розміщують над нею ідрукують симетрично до тексту. Назву і слово «Таблиця» починають з великої літери. Назву не підкреслюють. Заголовки таблиці починають з великої літери, а підзаголовки – з малої, якщо вони становлять одне речення із заголовком. Підзаголовки, які мають самостійне значення, пишуть з великої літери. У кінці заголовків і підзаголовків таблиць крапки не ставлять. Заголовки й підзаголовки граф зазначають в однині.

Таблицю з великою кількістю рядків можна переносити на інший аркуш.

При перенесенні таблиці на інший аркуш (сторінку) назву вміщують тільки над її першою частиною. Таблицю з великою кількістю граф можна ділити на частини і розмішувати одну частину під іншою в межах одної сторінки.

На всі таблиці повинні бути посилання в тексті, при цьому слово «таблиця» в тексті пишуть скорочено, наприклад: «...у табл. 1.2». У повторних посиланнях на таблиці та ілюстрації треба вказувати скорочено слово «дивись», наприклад: «див. табл. 1.3».

Формули та рівняння розташовують безпосередньо після тексту, у якому вони згадуються, посередині сторінки. Вище й нижче кожної формули повинно бути залишено не менше одного вільного рядка.

Формули та рівняння у тексті слід нумерувати порядковою нумерацією в межах розділу. Номер формули або рівняння складається з номера розділу й порядкового номера формули (рівняння), відокремлених крапкою. Наприклад: третя формула першого розділу позначається як «(1.3)». Номер формули зазначають на рівні формули в дужках у крайньому правому положенні у рядку. Пояснення значень кожного символу й числового коефіцієнта потрібно давати з нового рядка. Перший рядок пояснень починають з абзацу словом «де» без двокрапки. Посилання на формули вказують порядковим номером формули в дужках, наприклад «... у формулі (2.1)».

У додатках вміщують матеріал, який не може бути послідовно розташований в основній частині через великий обсяг. Додатки потрібно оформлювати як продовження рукопису на подальших сторінках, розташовуючи відповідно до появи посилань на них у тексті. Додатки повинні мати спільну з рукописом наскрізну нумерацію сторінок. Додатки позначають послідовно великими літерами українського алфавіту, за винятком Г, Є, І, Ї, Й, О, Ч, Ь. Наприклад: Додаток А.

Якщо у тексті один додаток, то він позначається як Додаток А.

Ілюстрації, таблиці, формули та рівняння, що є у тексті додатків, нумерують у межах кожного додатка. Наприклад: третій рисунок Додатка А позначається як «Рисунок А.3».

1.3.5. Загальні правила цитування та посилання на використані джерела

При написанні бакалаврської роботи студент повинен посылатися на джерела, матеріали або окремі результати з яких наводяться в роботі, або на ідеях і висновках яких розробляються проблеми, завдання, питання, вивченню яких присвячена робота. Такі посилання дають змогу відшукати документи, перевірити достовірність відомостей про цитування документа, забезпечують необхідну інформацію про нього, допомагають з'ясувати його зміст, мову тексту, обсяг.

Посилатися слід на останні видання публікацій. На більш ранні видання можна посылатися лише в тих випадках, коли наявний у них матеріал не включений до останнього видання.

При використанні матеріалів з монографій, оглядових статей, інших джерел з великою кількістю сторінок, в посиланні необхідно точно вказати номери сторінок, ілюстрацій, таблиць, формул з джерела, на яке є посилання в бакалаврській роботі.

Посилання в тексті бакалаврської роботи на джерела слід зазначати порядковим номером за переліком посилань, виділеним двома квадратними дужками, наприклад, «... у працях [1–7]...».

Коли в тексті кваліфікаційної роботи необхідно зробити посилання на складову частину чи конкретні сторінки відповідного джерела, можна наводити посилання

у квадратних дужках, при цьому номер посилання має відповідати його бібліографічному опису за переліком посилань.

Приклад:

Цитата в тексті: «... незважаючи на пріоритетне значення мовних каналів зв'язку між діловими партнерами, ні в якому разі не можна ігнорувати найбільші канали передачі інформації».

Відповідний опис у переліку посилань:

Дороніна М. С. Культура спілкування ділових людей: навч. посіб. /М. С. Дороніна. К.: КМ Academia, 1998. 192 с.

Для підтвердження власних аргументів посиланням на авторитетне джерело або для критичного аналізу того чи того друкованого твору слід наводити цитати. Етикет потребує точного відтворення цитованого тексту, бо найменше скорочення наведеного витягу може спотворити зміст, закладений автором.

Пряме цитування конкретного джерела не повинно перевищувати 1–2 абзаців. Кількість прямих цитат на одній сторінці роботи, як правило, не повинна перевищувати 2–3. Не потрібно подавати цитати у висновках.

Загальні вимоги до цитування такі:

1. Текст цитати починається і закінчується лапками та наводиться в тій граматичній формі, в якій він поданий у джерелі, зі збереженням особливостей авторського написання. Наукові терміни, запропоновані іншими авторами, не виділяються лапками, за винятком тих, що викликали загальну полеміку. У цих випадках використовується вираз «так званий».

2. Цитування повинно бути повним, без довільного скорочення авторського тексту та без перекручень думок автора. Пропуск слів, речень, абзаців при цитуванні допускається без перекручення авторського тексту і позначається трьома крапками. Вони ставляться у будь-якому місці цитати (на початку, всередині, наприкінці). Якщо перед випущеним текстом або за ним стояв розділовий знак, то він не зберігається.
 3. Кожна цитата обов'язково супроводжується посиланням на джерело.
 4. При непрямому цитуванні (переказі, викладі думок інших авторів своїми словами), що дає значну економію тексту, слід бути гранично точним у викладенні думок автора, коректним щодо оцінювання його результатів і давати відповідні посилання на джерело.
 5. Якщо необхідно виявити ставлення автора (вказати у дужках ініціали) бакалаврської роботи до окремих слів або думок з цитованого тексту, то після них у круглих дужках ставлять знак оклику або знак питання.
 6. Цитування не повинно бути ні надмірним, ні недостатнім;
 7. Якщо автор кваліфікаційної роботи виділяє деякі слова, то робиться відповідне застереження, наприклад: (курсив мій. – М.Х.), (підкреслено мною. – М.Х.), (розрядка моя. – М.Х.).
- Слова і словосполучення скорочуються відповідно до ДСТУ 3582–2013 «Інформація та документація. Бібліографічний опис. Скорочення слів і словосполучень українською мовою. Загальні вимоги та правила» (ISO 4:1984, NEQ; ISO 832:1994, NEQ).

1.4. Підготовка, порядок та процедура захисту бакалаврських робіт

1.4.1. Попередній захист бакалаврських робіт

Бакалаврські роботи проходять попередній захист на засіданні відповідної кафедри за встановленим графіком, але не пізніше як за місяць до початку підсумкової атестації.

Попереднім захистом бакалаврської роботи може вважатися, за рішенням кафедри, виступ та участь студента у наукових конференціях – університетських, міжуніверситетських, всеукраїнських тощо.

На попередній захист студент повинен подати віддрукований та перевірений науковим керівником текст роботи. Захист проводиться на засіданні кафедри за обов'язкової присутності завідувача кафедри та наукового керівника і передбачає такі процедурні етапи:

- виступ автора бакалаврської роботи з повідомленнями про основні положення роботи;
- детальні відповіді студента на усні та письмові запитання членів кафедри щодо змісту й суті роботи;

– виступ наукового керівника про якість виконання роботи, про можливість допуску роботи до захисту перед ЕК. Кафедра робить висновки про готовність роботи до захисту перед ЕК, встановлює час роботи над зауваженнями та термін подачі роботи, оформленої згідно з вимогами, на кафедрі.

На цьому ж засіданні кафедри затверджуються рецензенти бакалаврських робіт.

1.4.2. Рецензування бакалаврських робіт

Рецензія на бакалаврську роботу є необхідним елементом творчих дебатів на захисті роботи, гарантією точного і неухильного виконання встановлених вимог до неї. Від ретельності роботи рецензента, аргументованості й повноти його висновків, залежить оцінка бакалаврської роботи на засіданнях ЕК.

Критичний підхід до бакалаврського дослідження – це головний критерій високого професіоналізму рецензента та необхідна умова належної конструктивної дискусії під час захисту роботи.

Рецензія на бакалаврську роботу подається на кафедру не пізніше, ніж за 5 днів до захисту кваліфікаційної роботи. Рецензування бакалаврських робіт проводять викладачі, які є фахівцями з певної спеціальності. Склад рецензентів затверджує завідувач випускової кафедри вищого навчального закладу.

Рецензентом на бакалаврську роботу може бути внутрішньою (надається науковим чи науково-педагогічним працівником, який працює у закладі вищої освіти, де виконувалася робота) або зовнішньою (надається фахівцем з даної спеціальності, який не працює у закладі вищої освіти, де виконувалася бакалаврська робота).

Рецензія має бути об'єктивною, відображати як позитивні, так і негативні сторони роботи й містити оцінку за прийнятою шкалою оцінювання знань студентів. Особливу увагу в ній потрібно звернути на:

- актуальність теми;
- вміння застосовувати теоретичні знання для вирішення конкретних практичних завдань;
- наявність у роботі особистих пропозицій і рекомендацій, їх перспективність, практична цінність;
- достовірність результатів і обґрунтованість висновків автора;
- стиль викладу й оформлення роботи;
- недоліки роботи.

Рецензія не повинна дублювати відгук наукового керівника, тому що відгук керівника – це в основному характеристика професійних якостей випускника та його роботи в процесі проектування, а рецензія – це характеристика якості безпосередньо бакалаврського дослідження.

Студент має право заздалегідь ознайомитися із текстом рецензії. Негативна рецензія не є підставою для відхилення роботи від її захисту.

1.4.3. Підготовка роботи до захисту

Не пізніше як за місяць до захисту студент подає на відповідну кафедру для реєстрації:

- зброшурований примірник бакалаврської роботи із висновком завідувача відповідної кафедри про допуск до захисту;
- письмовий відзив наукового керівника з характеристикою діяльності випускника під час написання бакалаврської роботи без зазначення оцінки;
- письмову рецензію на бакалаврську роботу із зазначенням оцінки.

1.4.4. Перевірка на академічний плагіат

Порядок розгляду фактів академічного плагіату та інших видів порушень академічної доброчесності здійснюється на основі та у відповідності до Положення про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі студентів ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника». Кваліфікаційна робота студента має виконуватися із застосуванням загальних засад та правил наукової етики та академічної доброчесності. При виконанні кваліфікаційної роботи студент зобов'язаний:

- з повагою ставитися до авторських прав інших осіб, дослідження яких він використовує при виконанні кваліфікаційної роботи;
- коректно застосовувати інформацію з інших джерел шляхом здійснення належного цитування;
- не допускати проявів академічної доброчесності, серед яких академічний плагіат, фабрикація, фальсифікація тощо.

Кваліфікаційна робота, у якій виявлено ознаки академічного плагіату або іншого виду порушення академічної доброчесності, не допускається до захисту та повертається студенту на виправлення та доопрацювання. Види академічної відповідальності (зокрема, додаткові та/або деталізовані) учасників освітнього процесу за конкретні порушення академічної доброчесності визначаються спеціальними законами та/або внутрішніми положеннями закладу освіти, що мають бути затверджені (погоджені) основним колегіальним органом управління закладу освіти та погоджені з відповідними органами самоврядування здобувачів освіти в частині їхньої відповідальності (п. 3.3 Кодексу честі ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»).

Академічним плагіатом вважається оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та/або відтворення опублікованих текстів (оприлюднення творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства. Серед інших видів порушень академічної доброчесності, окрім академічного плагіату, є:

- самоплагіат – оприлюднення власних раніше опублікованих наукових результатів як нових наукових результатів;

- фабрикація – вигадання даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі;
- фальсифікація – свідомо зміна чи модифікація вже наявних даних, що стосуються освітнього процесу.

Для уникнення академічного плагіату при написанні кваліфікаційної роботи студент повинен обов'язково посилатися на авторів і джерела, з яких запозичив матеріали або окремі дані. Якщо в КР використано запозичений матеріал без посилання на автора та джерело, то робота за рішенням кафедри знімається з розгляду. Перевірці на плагіат підлягає основна частина роботи (без списку використаних джерел та додатків) в електронному вигляді у представлених форматах: *.doc, *.docx, *.rtf.

Кожен структурний підрозділ рішенням вченої ради затверджує відсотки унікальності кваліфікаційної роботи.

Перевірку на плагіат забезпечує одноразово і безкоштовно ректорат університету. Випускові кафедри забезпечуються при цьому демоверсіями ліцензійної програми на антиплагіат. Науковий керівник та студент попередньо повинні бути ознайомлені з встановленими програмою показниками щодо оригінальності тексту.

Якщо встановлено факт академічного плагіату або іншого виду порушення академічної доброчесності, то відповідальність лежить на авторів роботи.

Перевірка на плагіат має бути здійснена не пізніше ніж за 20 днів до захисту, враховуючи і строк перевірки. Перевірка не повинна перевищувати десяти днів. Результати перевірки на академічний плагіат потрібно обговорити на засіданні випускової кафедри. Процедура перевірки на плагіат та її наслідки регулюються «Положенням про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі студентів ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»».

1.4.5. Захист бакалаврських робіт

На захист бакалаврських робіт у екзаменаційну комісію подають:

- зброшурований примірник бакалаврської роботи з висновком завідувача кафедри про допуск до захисту;
 - письмовий відгук керівника з характеристикою діяльності випускника під час виконання роботи без зазначення оцінки (Додаток Ж);
 - письмова рецензія на кваліфікаційну роботу з зазначенням рекомендованої оцінки.
- Крім цього, Екзаменаційній комісії до захисту бакалаврської роботи можуть бути подані:
- друковані статті, тези, програми конференцій за темою роботи, у яких автор брав участь;
 - зразки матеріалів і виробів;
 - документи, які вказують на практичне застосування роботи тощо.

Захист проводиться на відкритому засіданні ЕК за участю не менш ніж половини її складу за обов'язкової присутності голови комісії. На захисті можуть бути присутні і брати участь в обговоренні всі бажаючі, не порушуючи порядку й процедури захисту, оскільки захист є прилюдним.

Процедура захисту включає:

- доповідь студента про зміст роботи;
- запитання до автора;
- оголошення відгуку наукового керівника та рецензії;
- відповіді студента на запитання членів ЕК та осіб, присутніх на захисті;
- заключне слово студента;
- рішення комісії про оцінку роботи.

Вступне слово необхідно підготувати заздалегідь у формі виступу, в якому доцільно висвітлити такі важливі питання: обґрунтування актуальності теми дослідження; мету, завдання, об'єкт, предмет дослідження; що вдалося встановити, виявити, довести; якими методами це досягнуто; з якими труднощами довелося зіткнутися в процесі дослідження, які положення не знайшли підтвердження.

У виступі мають міститися також відповіді на основні зауваження наукового керівника та рецензента. Доповідь студента не повинна перевищувати за часом 10–15 хвилин. Для кращого сприймання присутніми матеріалу бажано підготувати презентацію або виготовити необхідні таблиці, діаграми, графіки. Під час захисту бакалаврської роботи студент зобов'язаний дати вичерпні відповіді на всі зауваження у відгуку та рецензії, а також у виступах на захисті. Відповідати на запитання членів ЕК та присутніх на захисті слід тільки по суті. У заключному слові студент висловлює свої висновки щодо результатів обговорення його роботи.

Захист бакалаврської роботи фіксується в протоколі ЕК. Результати захисту випускної роботи визначаються оцінками «відмінно», «добре», «задовільно» і «незадовільно». Оцінка за бакалаврську роботу виставляється на закритому засіданні ЕК і оголошується її головою випускнику і всім присутнім на відкритому засіданні. Тривалість захисту однієї кваліфікаційної роботи не повинна перевищувати 30 хвилин.

1.4.6. Оцінювання бакалаврських робіт

Результати захисту кваліфікаційних робіт оцінюються з використанням Європейської кредитно-трансферної системи (ECTS) (за шкалою «А», «В», «С», «D», «Е», «FX», «F»); національної системи («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»); системи ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» (100-бальна шкала).

Конкретні критерії оцінювання формуються у відповідності до компетентностей дослідницьких процесів та розробляються випусковими кафедрами.

При визначенні оцінки бакалаврської роботи приймається до уваги рівень теоретичної, наукової та практичної підготовки студентів. Рішення ЕК про оцінку бакалаврської роботи приймається на закритому засіданні комісії відкритим голосуванням більшістю голосів членів комісії, які брали участь у її засіданні. За однакової кількості голосів голос Голови ЕК є вирішальним.

При визначенні оцінки роботи повинна бути врахована думка рецензента, виступ студента під час захисту своєї роботи, його відповіді на зауваження рецензента та на запитання членів екзаменаційної комісії.

Повторний захист бакалаврських робіт з метою підвищення оцінки не дозволяється. У випадках, коли захист бакалаврської роботи не відповідає вимогам рівня підсумкової атестації, екзаменаційна комісія ухвалює рішення про те, що студент є неатестованим, про що здійснюється відповідний запис у протоколі засідання комісії. У такому випадку екзаменаційна комісія встановлює, чи може студент подати на повторний захист ту саму роботу з доопрацюванням, чи він повинен опрацювати нову тему, визначену відповідною кафедрою навчального закладу. Повторний захист бакалаврської роботи дозволяється протягом трьох років після закінчення вищого закладу освіти, але не раніше, як під час наступної підсумкової атестації. Студент, який отримав незадовільну оцінку за бакалаврську роботу, відраховується з вищого навчального закладу. Йому видається академічна довідка встановленого зразка.

Усі засідання Екзаменаційної комісії протоколюються, вносяться оцінки, одержані при захисті кваліфікаційної роботи, особливі думки і зауваження членів комісії, вказуються кваліфікація та державний документ (з відзнакою чи без відзнаки), що видається студенту-випускнику. Протокол підписують голова та члени Екзаменаційної комісії, які брали участь у засіданні.

Після закінчення роботи Екзаменаційної комісії голова комісії складає звіт, у якому дається аналіз рівня підготовки випускників зі спеціальності, якість виконання бакалаврських робіт, відповідність тематики та змісту робіт сучасним вимогам, характеристика знань студентів, виявлених під час захисту, недоліки у підготовці з окремих дисциплін (питань), висловлюються рекомендації щодо поліпшення навчального процесу.

Загальні підсумки роботи Екзаменаційної комісії обговорюються на засіданні Вченої ради факультету (інституту).

1.4.7. Порядок зберігання бакалаврських робіт

Рукописи бакалаврських робіт та їх електронні версії, передані у десятиденний термін після захисту відповідно до акту передачі, зберігаються протягом п'яти років у Науковій бібліотеці

РОЗДІЛ 2. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ПІДГОТОВКИ ТА ЗАХИСТУ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ ЗА ДРУГИМ (МАГІСТЕРСЬКИМ) РІВНЕМ ВИЩОЇ ОСВІТИ

2.1 ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ

Методичні рекомендації до написання та захисту кваліфікаційних робіт ураховують: Закони України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Кодекс честі ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника», «Положення про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі студентів ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника».

Ступінь магістра – це ступінь освіти, здобутий на другому рівні вищої освіти. Магістерський ступінь присуджується студенту університетом або іншою науковою установою після успішного завершення студентом освітньої програми, що відповідає даному ступеню.

Навчання в магістратурі завершується захистом кваліфікаційної роботи.

Кваліфікаційна робота (КР) є самостійною науковою кваліфікаційною працею, яка синтезує результати теоретичної та практичної підготовки в межах нормативної та варіативної складових освітніх програм підготовки фахівців у другій (магістерській) вищій школі та є формою інтегрованого контролю знань студентів виконання професійних обов'язків. Вона може бути реалізована як дослідження у формах, які визначає кафедри.

2.2 Структура і зміст кваліфікаційної роботи

2.2.1 Визначення мети і завдань кваліфікаційної роботи

Кваліфікаційна робота має бути підготовлена на основі вивчення значного обсягу фахової вітчизняної та зарубіжної літератури. У процесі підготовки до написання кваліфікаційної роботи студент має вивчити передовий досвід з окремих питань, а також отримати власні результати досліджень реального об'єкта з метою вирішення певних прикладних завдань у майбутній професійній діяльності.

У кваліфікаційній роботі мають бути висвітлені, отримані студентом результати, як теоретичні, так і прикладні. Кваліфікаційна робота має також бути творчою роботою.

Основною *метою* підготовки студента до написання кваліфікаційної роботи можна вважати наступне: виявити рівень уміння проведення самостійних досліджень, показати професійні вміння студента, які були отримані ним у процесі навчання.

Кваліфікаційна робота є складовою частиною процесу науково- методичної й професійної підготовки студента.

Кваліфікаційна робота кожного студента має ілюструвати ступінь фахової підготовленості її автора до професійної діяльності у майбутньому. Вона має показати:

- рівень того, як студент засвоїв теоретичні знання для ведення майбутньої професійної діяльності;
- здібності студентів у формуванні висновків та аналізуванні наукових праць та фактичних даних;
- здібності студентів до опрацювання нормативно-правових актів;
- навички студентів до творчого застосування новітніх методів дослідження, а також у використанні нових напрацювань та сучасних інформаційних технологій;
- здатність до забезпечення інноваційної діяльності в процесі виконання своїх професійних (функціональних) обов'язків.

Інтегральна компетентність — здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у галузі соціальної роботи або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 2. Здатність розробляти і управляти проектами.

ЗК 3. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

ЗК 4. Здатність спілкуватися іноземною мовою.

ЗК 5. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

ЗК 6. Здатність виявляти ініціативу та підприємливість.

ЗК 7. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК 8. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК 9. Навички міжособистісної взаємодії.

ЗК 10. Здатність працювати в команді.

Фахові компетентності (ФК)

ФК 1. Здатність до розуміння та використання сучасних теорій, методологій і методів соціальних та інших наук, у тому числі методи математичної статистики та кількісні соціологічні методи, стосовно завдань фундаментальних і прикладних досліджень у галузі соціальної роботи.

ФК 2. Здатність до виявлення соціально значимих проблем і факторів досягнення соціального благополуччя різних груп населення.

ФК 3. Здатність професійно діагностувати, прогнозувати, проектувати та моделювати соціальні ситуації.

ФК 4. Здатність до впровадження методів і технологій інноваційного практикування та управління в системі соціальної роботи.

ФК 5. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (експертами з інших галузей/видів економічної діяльності), налагоджувати

взаємодію державних, громадських і комерційних організацій на підґрунті соціального партнерства.

ФК 6. Здатність до оцінки процесу і результату професійної діяльності та якості соціальних послуг.

ФК 7. Здатність до професійної рефлексії.

ФК 8. Здатність до спільної діяльності та групової мотивації, фасилітації процесів прийняття групових рішень.

ФК 9. Здатність доводити знання та власні висновки до фахівців та нефаківців.

ФК 10. Здатність виявляти ініціативу та підприємливість задля вирішення соціальних проблем через упровадження соціальних інновацій.

ФК 11. Здатність виявляти професійну ідентичність та діяти згідно з цінностями соціальної роботи.

ФК 12. Здатність до критичного оцінювання соціальних наслідків політики у сфері прав людини, соціальної інклюзії та сталого розвитку суспільства.

ФК 14. Здатність до ефективного менеджменту організації у сфері соціальної роботи.

ФК 15. Здатність до розроблення, апробації та втілення соціальних проектів і технологій.

ФК 17. Здатність вивчати сучасні суспільні проблеми з метою діагностування, прогнозування, надання соціально-педагогічної допомоги й підтримки та здійснення різних напрямів соціально-педагогічної діяльності.

ФК 18. Здатність ефективно реалізовувати освітній процес у ЗВО з урахуванням основних вимог до професійної діяльності педагога, викладача, використовуючи сучасні методи й інноваційні технології; ефективно вирішувати дослідницькі та інноваційні завдання у сфері освіти й соціальної педагогіки.

Програмні результати навчання (ПРН)

ПРН 1. Розв'язувати складні задачі і проблеми, що потребують оновлення й інтеграції знань в умовах неповної/недостатньої інформації та суперечливих вимог.

ПРН 2. Критично оцінювати результати наукових досліджень і різні джерела знань про практики соціальної роботи, формулювати висновки та рекомендації щодо їх впровадження.

ПРН 3. Застосовувати іноземні джерела при виконанні завдань науково-дослідної та прикладної діяльності, висловлюватися іноземною мовою, як усно, так і письмово.

ПРН 4. Показувати глибинне знання та системне розуміння теоретичних концепцій, як із галузі соціальної роботи, так і з інших галузей соціогуманітарних наук.

ПРН 5. Збирати та здійснювати кількісний і якісний аналіз емпіричних даних.

ПРН 6. Самостійно й автономно знаходити інформацію необхідну для професійного зростання, опановувати її, засвоювати та продукувати нові знання, розвивати професійні навички та якості.

ПРН 7. Застосовувати загальне та спеціалізоване програмне забезпечення для вирішення професійних задач та здійснення наукового дослідження.

ПРН 8. Автономно приймати рішення в складних і непередбачуваних ситуаціях.

ПРН 9. Виконувати рефлексивні практики в контексті цінностей соціальної роботи, відповідальності, у тому числі для запобігання професійного вигорання.

ПРН 10. Аналізувати соціальний та індивідуальний контекст проблем особи, сім'ї, соціальної групи, громади, формулювати мету і завдання соціальної роботи, планувати втручання в складних і непередбачуваних обставинах відповідно до цінностей соціальної роботи.

ПРН 11. Організовувати спільну діяльність фахівців різних галузей і непрофесіоналів, здійснювати їх підготовку до виконання завдань соціальної роботи, ініціювати командоутворення та координувати командну роботу.

ПРН 12. Оцінювати соціальні наслідки політики у сфері прав людини, соціальної інклюзії та сталого розвитку суспільства, розробляти рекомендації стосовно удосконалення нормативно-правового забезпечення соціальної роботи.

ПРН 13. Демонструвати ініціативу, самостійність, оригінальність, генерувати нові ідеї для розв'язання завдань професійної діяльності.

ПРН 14. Визначати методологію прикладного наукового дослідження та застосовувати методи кількісного та якісного аналізу результатів, у тому числі методи математичної статистики.

ПРН 15. Розробляти критерії та показники ефективності професійної діяльності, застосовувати їх в оцінюванні виконаної роботи, пропонувати рекомендації щодо забезпечення якості соціальних послуг та управлінських рішень.

ПРН 16. Розробляти соціальні проєкти на високопрофесійному рівні.

ПРН 17. Самостійно будувати та підтримувати цілеспрямовані, професійні взаємини з широким колом людей, представниками різних спільнот і організацій, аргументувати, переконувати, вести конструктивні переговори, результативні бесіди, дискусії, толерантно ставитися до альтернативних думок.

ПРН 18. Демонструвати позитивне ставлення до власної професії та відповідати своєю поведінкою етичним принципам і стандартам соціальної роботи.

ПРН 19. Розробляти, апробувати та втілювати соціальні проєкти і технології.

ПРН 20. Упроваджувати результати наукового пошуку в практичну діяльність.

ПРН 21. Застосовувати сформовані компетентності при вирішенні соціально-педагогічних завдань; здійснювати критичний відбір технологій відповідно до характеру проблем соціально-педагогічної практики.

ПРН 22. Викладати соціально-педагогічні дисципліни з використанням сучасних методик, інструментів і технологій; створювати сприятливе для здобувачів освіти відкрите освітнє середовище, спрямоване на забезпечення результатів навчання.

2.2.2 Основні вимоги до кваліфікаційної роботи

Кваліфікаційна робота повинна бути актуальною, містити окремі елементи наукової новизни, виконуватися на рівні сучасної науки, вдало поєднувати елементи

теоретичного дослідження та практичні складові, що виконуються в науково-дослідних підрозділах установи.

Характер кваліфікаційної роботи має бути логічним, аргументованим, а також доказовим. Є ряд **вимог**, яким має відповідати кваліфікаційна робота. До цих вимог відноситься:

- обов'язкова наявність наукового аналізу предмета, що досліджується;
- наявність результатів комплексного дослідження, що було проведено особисто студентом;
- наявність аналізу як теоретичних, так і прикладних проблем тематики, що досліджується;
- наявність обґрунтованих пропозицій, що б допомогли вдосконалити деякі аспекти професійної діяльності;
- наявність всіх необхідних супровідних документів, а також правильного оформлення.

Студент має обрати таку тему кваліфікаційної роботи, щоб вона відповідала тій спеціальності, що була обрана раніше, вказувала на конкретні проблеми, які будуть у результаті вирішені, а також бути короткою. Тема кваліфікаційної роботи має відповідати професійним завданням студента, що фіксуються в програмі освітньої спеціальності.

Тема кваліфікаційної роботи, а також науковий керівник закріплюється за конкретним студентом після ухвалення відповідного рішення на засіданні випускової кафедри.

Студент повинен якомога більш стисло, логічно, а також аргументовано викласти зміст та отримані результати у матеріалах дослідження, які будуть представлені в кваліфікаційній роботі. Важливо не використовувати загальні слова, уникаючи тавтологій, а також тверджень, що не мають за собою доказової бази.

У кваліфікаційній роботі студент повинен представити:

1. системний теоретичний аналіз визначеного предмету дослідження;
2. особисті результати, які студент отримав у результаті проведеного дослідження та аналізу відповідних проблем;
3. власні, підтверджені аргументами, пропозиції, які сприятимуть удосконаленню певних сфер професійної діяльності;
4. правильно оформлену роботу, яка буде включати усі необхідні документи;
5. документи, що підтверджують апробацію роботи (представлення результатів роботи на конференціях, у наукових публікаціях, творчих проектах).

2.2.3 Структура кваліфікаційної роботи

Підготовку до виконання кваліфікаційної роботи варто розділити на деякі базові етапи. Під час підготовчих етапів студент має:

- підібрати тему кваліфікаційної роботи, а також затвердити її у керівника;
- створити план-проспект роботи;
- підготувати та затвердити завдання з керівником;
- розробити методики, що будуть використовуватися під час написання (портфоліо, творчий проект, проект та інше);
- оформити кваліфікаційну роботу;
- передати роботу керівнику для контролю за академічним плагіатом;
- пройти попередній захист роботи на випусковій кафедрі, а також отримати допуск до подальшого захисту роботи на екзаменаційній комісії;
- передати роботу на рецензування;
- захистити роботу під час засідання на екзаменаційній комісії.

Кваліфікаційна робота як оригінальне теоретико-прикладне дослідження передбачає певну логіку побудови, послідовність і завершеність.

Кваліфікаційна робота складається з:

1. індивідуального завдання;
2. відгука, підготовленого науковим керівником;
3. рецензії фахівця (внутрішньою або зовнішньою);
4. анотації, яка включатиме інформацію щодо змісту та результатів роботи (об'ємом 0.5 сторінки);
5. титульного аркуша;
6. змісту;
7. основної частини;
8. першого розділу, який має бути теоретичним;
9. наступних розділів, які мають бути або дослідницько-творчими, або дослідницько-аналітичними;
10. висновків до кожного з розділів;
11. загальних висновків до КР;
12. списку використаної літератури;
13. додатків.

2.2.4. Вимоги до структури та змісту кваліфікаційної роботи

На титульному аркуші (додаток Б) кваліфікаційної роботи студентом має бути представлено:

1. назва ЗВО, де навчається студент;
2. назва підрозділу, а також кафедри;
3. освітній рівень студента;
4. тема кваліфікаційної роботи студента;
5. ПІБ студента;
6. спеціальність, на якій навчається студент;

7. місто, а також рік, у якому відбувається захист КР.

Керівник кваліфікаційної роботи обов'язково повинен видати студенту індивідуальне завдання (додаток Д), яке попередньо було затверджено на засіданні кафедри. У тексті індивідуального завдання мають бути визначені напрямки, завдання, план кваліфікаційної роботи, а також терміни виконання, яких має притримуватись студент.

Рекомендації щодо форми кваліфікаційної роботи, а також щодо її обсягу зазвичай надаються кафедрою. Обсяг кваліфікаційної роботи має бути не менше за 50 сторінок для основного тексту роботи.

На початку кваліфікаційної роботи студент повинен представити *зміст (Додаток В)* роботи. У змісті повинні бути зазначені номери початкових сторінок для усіх розділів, підрозділів, а також пунктів, у випадку, якщо вони мають заголовки. Повинні бути зазначені номери початкових сторінок вступу, висновків, додатків, а також списку використаної літератури.

Зміст кваліфікаційної роботи повинен висвітлювати суть тематики роботи, рівень складності роботи, а також певну логіку дослідження. У змісті повинні бути зазначені назви розділів та підрозділів роботи, які також мають бути зрозумілими, стисло представленими, літературно грамотними, а також напряду пов'язаними з назвою роботи, при цьому не повторюючи її.

Якщо у роботі було представлено специфічну термінологію, маловідомі скорочення, символи та аббревіатури, студент має надати *перелік умовних позначень*.

Вступ кваліфікаційної роботи має представити інформацію щодо актуальності дослідження, надати інформацію про мету роботи, предмет та об'єкт дослідження. У вступі студент має представити методологію дослідження, окреслити наукову новизну, а також практичне значення тих результатів, що були отримані. Студент у вступі окреслює структуру та обсяг кваліфікаційної роботи.

Загальні характеристики роботи наведені в рекомендованому нижче порядку.

Актуальність та результативність роботи базуються на критичному аналізі нормативно-правової бази, порівнянні з відомими рішеннями проблеми, а також виявленні протиріч, які потребують вирішення.

Мету та завдання роботи необхідно чітко формулювати задля того, щоб представити предмет дослідження.

Від чіткості поставлених завдань значною мірою залежить структура роботи, логіка, системність, вміння досягти дослідницької мети та формулювання правильних висновків. Тому при формулюванні завдань необхідно дотримуватися логічної послідовності дієслів.

Приблизно їх можна згрупувати так: розглянути, описати розкривати, критично аналізувати, ідентифікувати, виділяти, систематизувати, структурувати, узагальнювати, обґрунтувати, розвивати, формувати, пропонувати, подавати пропозиції, давати рекомендації тощо.

Об'єкт дослідження являє собою процес або явище, яке провокує проблемну

ситуацію і обирається для вивчення.

Предмет дослідження міститься в межах об'єкта. Об'єкт і предмет як категорії наукового процесу можуть бути співвіднесені між собою як загальне і часткове.

Студент має представити перелік тих *методів*, які були використані ним у процесі написання роботи.

Наукова новизна отриманих результатів характеризує особистий внесок автора у вирішення дослідницької проблеми. Запропоновані студентом наукові положення мають бути чітко сформульовані з орієнтацією на ступінь досягнутої новизни.

Практичне значення одержаних результатів

У кваліфікаційній роботі треба подати відомості про практичне застосування одержаних результатів або рекомендації, як їх використати.

Апробація результатів роботи. Публікації. Зазначається, на яких науково-практичних конференціях, семінарах, круглих столах оприлюднено результати дослідження, що викладені в кваліфікаційній роботі. Вказується кількість статей у наукових журналах, збірниках наукових праць, матеріалах і тезах конференцій опубліковані результати роботи.

Якщо автор брав участь у науково-практичних конференціях, семінарах, круглих столах, засіданнях наукового гуртка з оголошенням результатів його роботи, результати дослідження були використані в промислових чи інших випробуваннях або усвідомлені та підтверджені (опубліковані тези доповідей), статті або теми конференції, в якій брав участь студент), зазначити загальну кількість конференцій, їх назву, рік і місце, а також кількість публікацій на цю тему.

Загальна характеристика структури та обсягу кваліфікаційної роботи. Подано конструктивні елементи роботи та їх коротка анотація.

Основна частина роботи може складатися з частин, розділів, параграфів, розділів. В основних частинах твору автор констатує

- огляд літератури з теми та обґрунтування вибору напряму дослідження,
- надає методи розв'язування задач та їх порівняльні характеристики,
- описує процес дослідження, повно представляє результати власних досліджень, якщо такі є та що в них є нового.

Автор повинен оцінити повноту проблеми, оцінити достовірність результатів і порівняти результати з аналогічними результатами вітчизняних та зарубіжних дослідників, обґрунтувавши необхідність подальших досліджень.

Наприкінці кожного розділу зробіть короткі висновки.

При написанні студентської кваліфікаційної роботи рекомендується використовувати наукову роботу викладачів кафедри.

Висновки є завершальною частиною роботи. Вони містять короткий виклад актуальності теми, оцінки та узагальнення, зроблені під час аналізу, а також пропозиції автора. Ознайомлення з текстом висновків повинно сформувати уявлення про ступінь реалізації цілей і завдань кваліфікаційної роботи.

Список використаних джерел, що додається до роботи, складається одним із таких способів:

Перший варіант: список використаних вихідних баз даних можна розмістити в порядку посилань на них у тексті.

Друга можливість: імена перших авторів або прізвища наводяться в алфавітному порядку (кирилиця, латиниця).

Третій варіант: в хронологічному порядку.

Бібліографічний опис переліку використаних у дипломі джерел можна зробити з урахуванням Національного стандарту України ДСТУ 8302: 2015 «Інформація та документація. Бібліографічна довідка. Загальні положення та правила складання» (Додаток Е).

Додатки використовуються для завершення сприйняття викладеного у творі матеріалу. Вони включають допоміжні матеріали: проміжні математичні докази, формули; таблиці допоміжних цифрових даних; інструкції та методи, опис алгоритмів і програм розв'язування задач з використанням комп'ютерної техніки, розробленої в КР; допоміжна ілюстрація.

Додатки включають громіздкі довідкові таблиці, блок-схеми, зразки таблиць форм тощо.

3. Етапи виконання кваліфікаційної роботи

3.1 Підготовчий етап у виконанні кваліфікаційної роботи

3.1.1 Визначення напрямку дослідження

На початку навчального року студенту надається графік, за яким має бути виконана кваліфікаційна робота. Дотримання студентом графіка має контролюватися кафедрою, а також науковим керівником. У випадку, якщо студент не дотримується графіка виконання роботи, його можуть не допустити до захисту кваліфікаційної роботи.

Для визначення ключового напрямку дослідження розглядаються наукові інтереси студента, замовлення, які надходили від підприємств, а також теми, за якими проходять дослідження на випусковій кафедрі. Щоб влучно обрати напрям дослідження студенту варто використовувати перелік тем, який пропонує кафедра. Теми можуть бути узгоджені та уточнені відповідно до інтересів та бажань студента та його наукового керівника.

3.1.2 Вибір і затвердження теми та плану кваліфікаційної роботи

Тематика та тема загалом, яку обрав студент в першу чергу має бути актуальною. Вона також повинна мати як прикладне, так і теоретичне значення. Студентом має бути обрана така тема роботи, яка б відповідала сучасному стану, а

також майбутнім напрямках розвитку педагогіки. Важливо також, щоб тема відповідала власним інтересам студента.

Студент повинен обговорити з своїм науковим керівником можливі теми для кваліфікаційної роботи.

Обрана тематика, а також сам науковий керівник закріплюється окремо за кожним студентом. Це повинно бути зроблено не пізніше початку другого місяця навчання у першому семестрі.

Після того як студентом була обрана тема КР, керівник зобов'язаний подати її на розгляд кафедри, а кафедра у свої чергу повинна прийняти рішення про затвердження обраної теми. Студент узгоджує з науковим керівником завдання на кваліфікаційну роботу (Додаток Д).

3.2 Підготовка кваліфікаційної роботи. Основні права та обов'язки студента і наукового керівника

Процес написання кваліфікаційної роботи має відбуватися згідно до плану виконання завдань КР. Студент та його керівник повинні працювати разом для успішного написання кваліфікаційної роботи.

До основних обов'язків наукового керівника можна віднести:

1. допомогти студенту під час підбору тематики;
2. скласти календарний план, а також постійно його перевіряти;
3. допомогти студенту розробити план, а також зміст КР;
4. постійно надавати студенту рекомендації, а також консультувати його з питань, що стосуються написання КР;
5. допомагати студенту в процесі підбору літератури;
6. за потреби допомогти студенту залучити консультантів, які б сприяли успішному написанню КР;
7. проводити перевірку на проміжних етапах підготовки, за потреби допомагати редагувати;
8. систематично контролювати якість готових частин КР;
9. спрямувати студента у питаннях апробації КР;
10. підготувати висновок щодо допуску студента до захисту роботи;
11. надати письмовий відгук щодо кваліфікаційної роботи студента

Відгук, який надає науковий керівник, повинен розкривати особистість студента, а також рівень його наукової та дослідницької підготовки (Додаток Ж).

Щодо основних прав, які має науковий керівник, то до них можна віднести такі права:

1. вимагати від студента дотримуватись графіку та календарного плану;
2. надавати студенту зауваження щодо окремих розділів КР, а бо всієї роботи;
3. передавати студенту роботу на доопрацювання, якщо це необхідно;

4. передавати студенту роботу для виправлення помилок як граматичного, так і змістового характеру;
5. інформувати кафедру та студента щодо невідповідності КР вимогам.

Студент також має обов'язки під час написання кваліфікаційної роботи.

До них можна віднести:

1. підбір теми;
2. погодження теми та завдання з керівником;
3. дотримання календарного плану під час виконання роботи;
4. якісне виконання роботи;
5. підбір наукових джерел;
6. реагування на зауваження керівника та виплавити їх;
7. своєчасне виконання роботи;
8. захист роботи перед кафедрою.

3.3 Завершення роботи

Після завершення написання кваліфікаційної роботи, студенту необхідно передати її своєму науковому керівнику.

Керівник зобов'язаний перевірити роботу і написати відгук.

Відгук наукового керівника повинен включати інформацію щодо:

1. актуальності виконаної роботи;
2. поточного рівня студента, рівня його самостійності під час виконання роботи, а також щодо того наскільки студент оволодів методами наукового дослідження під час виконання роботи;
3. рівнем аргументованості роботи, рівнем літературної грамотності студента, а також рівнем логічності і послідовності в КР;
4. значимості результатів, які були отримані студентом, а також їхньої практичної цінності;
5. відповідності роботи вимогам;
6. допуску чи недопуску студента до захисту КР.

Науковий керівник має право висловлювати певні зауваження щодо роботи, написаної студентом. Також керівник може вказувати студенту на деякі недоліки, з метою покращення роботи студента.

У випадку недотриманням студентом календарного плану, або якщо він не представляв керівнику інформацію щодо процесу написання роботи, керівник має право на внесення пропозиції про недопущення студента до захисту роботи. Для цього керівник має написати доповідну записку, подати її на розгляд голові екзаменаційній комісії. Така доповідна записка має бути узгоджена з завідувачем кафедри, на якій навчається студент. При поданні відгуку або доповідної записки керівник має поставити свій підпис, вказати свої ПІБ, вчене звання, а також науковий ступінь.

4. ПРАВИЛА ОФОРМЛЕННЯ, ПІДГОТОВКА ДО ЗАХИСТУ ТА КРИТЕРІЇ ЇЇ ОЦІНЮВАННЯ

4.1. Загальні вимоги до оформлення кваліфікаційної роботи

Кваліфікаційна робота повинна відповідати основним вимогам до наукових робіт. Основний текст роботи повинен бути набраний, використовуючи міжрядковий інтервал 1,5. На сторінці може вміщуватись приблизно 30 рядків. Готову роботу потрібно надрукувати на принтері так, щоб текст роботи розміщувався тільки з одного боку. Папір має бути білого кольору, формат паперу – А4 (210x297 мм). Студенти мають використовувати шрифт Times New Roman, розмір шрифту – 14 мм. З лівого боку поля мають бути не менш як 25 мм, а з правого боку аркушу – не менше ніж 15 мм. У верхній та нижніх частинах поля мають бути не менше за 20 мм. Студент має переконатись, що надрукований текст є чітким, а щільність тексту однакова по всьому тексту роботи.

Для кожної структурної частини студент повинен використовувати нові сторінки. Заголовки мають бути надруковані великими літерами, без крапки, по центру сторінки.

Оформлення *змісту* повинно бути тотожним плану кваліфікаційної роботи. Студент повинен проставити нумерацію напроти кожної з частин-складових кваліфікаційної роботи.

Якщо робота містить маловідомі скорочення, нові символи, умовні позначення, їх перелік наводиться перед вступом і включається до змісту як «Список умовних позначень».

Нумерація сторінок, розділів, підрозділів, додатків, рисунків, таблиць подається арабськими цифрами без символу №.

Нумерація сторінок роботи повинна бути суцільною (включаючи ілюстрації) і розміщуватися в правому верхньому куті аркуша без крапки.

Перша сторінка є титульною, яка є частиною загальної нумерації сторінок. Номер сторінки не відображається на титульній сторінці, робочих аркушах та змісті. Нумерація сторінок вставляється, починаючи з «Вступ».

На титульному аркуші вказується повна назва міністерства, університету, аспірантури; тема роботи; реквізити студента, наукового керівника та консультанта, місто та рік подання кваліфікаційної роботи на захист. Скорочення в назві міністерства, ЗВО та тем кваліфікаційної роботи не допускаються.

Текст основної частини роботи поділено на частини та підрозділи. Кожен розділ починається з нової сторінки.

Номер розділу ставиться після слова «РОЗДІЛ» без крапки, а назва розділу друкується великими літерами з нового рядка.

Підрозділи нумеруються в кожному розділі. Номер підрозділу складається з номера розділу та порядкового номера підрозділу, між яким ставиться крапка. У кінці

номера розділу немає крапки. Підзаголовки друкуються у нижньому регістрі (крім першого верхнього) з абзацним відступом.

Створення посилань на джерела інформації. При роботі з різними джерелами науковий етикет вимагає точного відтворення цитованого тексту у творі, оскільки навіть найменше скорочення може спотворити вказаний автором зміст.

Посилання на джерела в тексті наводяться в квадратних дужках із зазначенням джерела та сторінки. Перша цифра в квадратних дужках відповідає номеру джерела у списку використаних джерел, друга - номеру сторінки.

В кінці роботи наводиться список використаних ресурсів. Цей список містить публікації вітчизняних та зарубіжних авторів, на які посилається робота і дослідження яких прямо чи опосередковано слугують для представлення точки зору автора. Усі ресурси наведено мовою видання.

Бібліографічний опис переліку використаних джерел в КР може бути складений автором за його вибором з урахуванням Національного стандарту України ДСТУ 8302: 2015 «Відомості та документація. Бібліографічна довідка «Загальні положення та правила складання» або один із стилів, включених до рекомендованого переліку стилів у переліку наукових публікацій.

Допоміжними матеріалами є: ілюстрації (схеми, таблиці, графіки, малюнки тощо), формули, таблиці, додатки.

На ілюстраціях позначено слово «рис». і нумеруються послідовно в межах розділу, за винятком ілюстрацій у додатках. Номер ілюстрації складається з номера розділу та серійного номера ілюстрації через крапку. Номер, назва ілюстрації та пояснювальні підписи розміщуються під ілюстрацією через крапку.

Ілюстрації мають з'являтися відразу після тексту, де вони згадуються вперше, або на наступній сторінці. Ілюстрації, розміщені на окремих сторінках роботи, включаються в загальну нумерацію сторінок. У додатках рекомендується ілюстрація розміром більше, ніж А4.

Студентам пропонується використовувати електронні таблиці для демонстрації цифрових матеріалів. Таблицю слід розміщувати відразу після тексту, в якому вона згадується вперше, або на наступній сторінці. Усі таблиці мають бути перераховані в тексті. Тому слово «таблиця» в тексті скорочено. У повторних посиланнях на таблиці та рисунки слово «зовнішній вигляд» скорочується.

Таблиці нумеруються арабськими цифрами з безперервною нумерацією в межах розділу, крім таблиць у додатках. Номер таблиці складається з номера розділу та порядкового номера таблиці, розділених крапкою.

Назва таблиці друкується жирними малими літерами (крім першої великої літери) і розміщується над таблицею. Заголовок повинен бути лаконічним і відображати зміст таблиці.

Формули нумеруються в межах розділу. Номер формули складається з номера розділу та порядкового номера формули в розділі, розділених крапкою. Номер формули наводиться на рівні формули в дужках у крайньому правовому статусі.

Посилання на формули наводяться за порядковим номером формули в дужках. Пояснення значень символу та числових коефіцієнтів формули наведено під ним у тому порядку, в якому вони відображаються у формулі. Значення кожного символу та числового коефіцієнта записуються з нового рядка. Перший рядок пояснення починається зі слова «де» без двокрапки. Кожна формула відокремлена від тексту одним вільним рядком.

Під час написання кваліфікаційної роботи студент повинен посилатися на джерела, матеріали чи окремі результати, які викладені в кваліфікаційній роботі, або на основі яких розроблено ідеї та висновки, проблеми та завдання, яким присвячена кваліфікаційна робота. Такі посилання дають змогу знайти документи, перевірити достовірність інформації про цитування документа, надати необхідну інформацію про нього, допомагають уточнити його зміст, мову, обсяг.

При використанні інформації, матеріалів монографій, оглядових статей, інших джерел з великою кількістю сторінок, то посилання має містити точні номери сторінок, ілюстрації, таблиці, формули з джерела, зазначеного в КР.

Посилання в тексті роботи на джерела дають порядковим номером у бібліографії, розділеним двома квадратними дужками.

Якщо в тексті кваліфікаційної роботи необхідно включити посилання на компонент або окремі сторінки відповідного джерела, посилання можна вказати у квадратних дужках, а номер посилання має відповідати його бібліографічному опису в списку літератури.

Опис переліку посилань має відповідати певним стандартам.

У описі мають бути представлені цитати. Це потрібно для того, щоб підтвердити власні аргументи студента, результатами досліджень з авторитетних джерел, де наведено підтверджений критичний аналіз.

Цитований текст має бути відтворено точно, так як скорочення чи неточності, можуть спотворити первісну думку з першоджерела.

Загальні вимоги до цитування:

1) текст цитати починається і закінчується лапками і подається в тій граматичній формі, в якій вона подана в джерелі, із збереженням особливостей письма автора. Наукові терміни, запропоновані іншими авторами, не виділяються лапками, за винятком тих, що викликали загальні суперечки. У цих випадках використовується термін «так званий»;

2) цитування має бути повним, без довільного скорочення авторського тексту та без спотворення авторських поглядів. Пропуск слів, речень, абзаців при цитуванні допускається без спотворення авторського тексту і позначається трьома крапками. Вони розташовані в будь-якому місці меню (початок, всередині, кінець). Якщо до або після опублікованого тексту стоїть розділовий знак, він не зберігається;

3) кожна цитата повинна супроводжуватися посиланням на джерело;

4) у разі непрямого цитування (переклад, виклад думок інших авторів своїми словами), що дає значну економію тексту, необхідно бути максимально точним у

викладі думок автора, коректним в оцінці його результатів. і надати відповідні посилання на джерело;

5) якщо необхідно виявити ставлення автора КР до окремих слів чи думок із цитованого тексту, після них у дужках ввести знак оклику чи питання.

Скорочення *слів, а також словосполучень* потрібно виконувати відповідно до стандартів України.

Додатки мають бути оформленні як логічне продовження роботи. Додатки необхідно розміщувати по порядку їх появи у тексті кваліфікаційної роботи. Додатки мають бути розміщені на окремих сторінках, тобто кожен додаток з нової сторінки.

Слово «Додаток» має бути надруковано симетрично до основного тексту сторінки. Друк виконується малими літерами, винятком є лише перша літера, вона має бути великою. Також біля слова «Додаток» друкується велика літера, що позначає конкретний додаток. Як приклад, може бути «Додаток А». Всі додатки мають бути позначені великими літерами з української абетки. Винятком є лише літери Г, Є, І, Ї, Й, О, Ч та Ь. Цими літерами не можна позначати додатки.

Заголовок додатку має бути надруковано у нижньому регістрі з першою великою літерою у верхньому правому куті сторінки. Текст кожного додатка можна розділити на розділи та підрозділи, які нумеруються в кожному додатку. Якщо зміст програми не вміщується на одній сторінці, на наступній сторінці в правому верхньому куті вказується «Продовження програми...». На останній сторінці заявки вказуємо: «Кінець заявки...».

4.2.Перевірка на академічний плагіат

Кваліфікаційна робота здобувача вищої освіти має виконуватися відповідно до правил етики здійснення наукових досліджень та дотримання академічної доброчесності, що регламентується Положенням про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності. Відповідно цього документу, здобувач вищої освіти другого магістерського рівня зобов'язаний:

- поважати авторські права інших осіб, тексти яких він застосовує у виконанні власного наукового дослідження;
- використовуючи інформацію з інших джерел, дотримуватися етики у коректному її використанні через здійснення цитування;
- уникати академічного плагіату, фальсифікації, фабрикації.

Серед видів порушень академічної доброчесності є академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація.

Академічним плагіатом є оприлюднення результатів наукових досліджень, які здійснили інші автори як власних чи репродукування матеріалів інших осіб без зазначення авторства.

Самоплагіат виявляється в оприлюдненні раніше опублікованих результатів досліджень як нових.

Фабрикація – придумування результатів наукових досліджень, які використовують учасники освітнього процесу.

Фальсифікація – свідомо зміна даних, які стосуються освітнього процесу.

Щоб при підготовці кваліфікаційної роботи не допустити академічного плагіату, здобувачі освіти мають застосовувати посилання на авторські роботи і запозичені джерела.

Відповідно Положення про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі студентів...» перевіряється на плагіат основна частина кваліфікаційної роботи (без списку використаних джерел і додатків) у вигляді електронного документа форматів: *.doc, *.docx, *.rtf. Перевірку забезпечує одноразово й безкоштовно ректорат закладу вищої освіти. Вона здійснюється не пізніше, ніж за місяць до захисту роботи, включаючи строк перевірки, який не повинен перевищувати десяти днів. Рішенням вченої ради структурного підрозділу закладу вищої освіти затверджуються відсотки унікальності кваліфікаційних робіт. Здобувачі вищої освіти та наукові керівники мають бути ознайомлені із встановленими програмою показниками оригінальності кваліфікаційних робіт.

Результати перевірки кваліфікаційних робіт здобувачів освіти на академічний плагіат мають бути обговорені на засіданні кафедри.

Процедура перевірки на плагіат та її наслідки регулюються «Положенням ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника».

Відповідно Положення про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності кваліфікаційна робота здобувача вищої освіти, у якій виявлено академічний плагіат, не допускається до захисту й потребує вправлення і доопрацювання.

За порушення академічної доброчесності настає академічна відповідальність учасників освітнього процесу, що передбачено відповідними Законами та внутрішніми Положеннями закладу освіти, що затверджується основним колегіальним органом управління закладу освіти та погоджені органами самоврядування здобувачів освіти (п.3.3. Кодексу честі ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»).

4.3. Підготовка до захисту кваліфікаційної роботи

У планах засідань кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи передбачено періодичну звітність здобувачів освіти другого магістерського рівня та наукових керівників про стан виконання кваліфікаційних робіт. Окрім того, не пізніше ніж за десять календарних днів до захисту кваліфікаційних робіт передбачено їх попередній захист, у процесі якого кафедрою приймається рішення про допуск студентів до захисту. Інформацію про допуск до захисту

кваліфікаційних робіт кафедра подає на деканат.

При підготовці до роботи Екзаменаційної комісії її секретар попередньо формує такі матеріали до захисту кваліфікаційних робіт:

- дипломні роботи здобувачів освіти;
- відгуки наукових керівників;
- рецензії на дипломні роботи;
- подання голові Екзаменаційної комісії щодо захисту кваліфікаційних робіт.

За рішенням кафедри можуть бути подані інші документи, які засвідчують наукову та практичну цінність кваліфікаційних робіт: видрукувані наукові статті, тези, доповіді за темою наукового дослідження, матеріали, які підтверджують практичне застосування результатів роботи. Члени ЕК ознайомлюються зі змістом кваліфікаційних робіт здобувачів вищої освіти заздалегідь. Рекомендується здобувачам вищої освіти запросити на захист наукових керівників та рецензентів для їх виступу за результатами виконання кваліфікаційних робіт. Тривалість захисту однієї кваліфікаційної роботи - до 20-ти хвилин.

Процедура захисту кваліфікаційної роботи містить:

- доповідь здобувача вищої освіти за змістом та основними положеннями наукового дослідження;

- відповіді студента на запитання від членів ЕК та осіб, присутніх на захисті;
- виступ наукового керівника чи оголошення його відгуку;
- виступ рецензента чи оголошення його рецензії;
- відповіді здобувача вищої освіти на зауваження, що є у рецензіях;
- заключний виступ здобувача вищої освіти;
- оцінювання кваліфікаційної роботи ЕК.

Доповідь студента у процесі захисту кваліфікаційної роботи може супроводжуватися мультимедійними матеріалами і не має перевищувати за часом 5-7 хвилин.

Доповідь готується студентом заздалегідь. У ній на початку стисло обґрунтовується актуальність теми наукового дослідження, розкривається мета, завдання, об'єкт, предмет дослідження, методи дослідження, заклади, які становили базу дослідження. Розкриваються основні результати дослідження у логіці виконання поставлених завдань. У виступі потрібно представити елементи новизни у теоретичних положеннях та практичних рекомендаціях.

Особливу увагу потрібно приділити результатам, отриманих автором (що, одержано, удосконалено, рекомендовано та ін.), обґрунтуванню їх достовірності, значущості для теорії та практики. Наприкінці доповіді висвітлюються основні результати та висновки роботи, їх реалізація, шляхи подальшого використання.

Під час захисту кваліфікаційної роботи доповідь студента має бути науковою, добре аргументованою, зрозумілою усім присутнім, потрібно виявляти скромність в оцінці наукових результатів і тактовність стосовно тих, хто ставить запитання.

Студенту потрібно уважно слухати запитання, висловити вдячність за них,

відповідати тільки по суті. Йому потрібно дати вичерпні відповіді на всі питання та зауваження у процесі захисту у тому числі і тих, які розміщені у відгуку та рецензіях. Якщо можливі посилання на текст кваліфікаційної роботи, то їх потрібно використати, оскільки це надає переконливості й достовірності результатам дослідження.

Результати захисту кваліфікаційної роботи визначаються оцінками «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно», які оголошуються в той самий день відразу після засідання.

Рішення ЕК про оцінювання знань при захисті кваліфікаційної роботи, приймається на засіданні відкритим голосуванням більшістю голосів її членів, які брали участь в засіданні. При однаковій кількості голосів, голос голови ЕК є вирішальним.

Здобувачі вищої освіти, які виявили особливі здібності до науково-дослідної діяльності, захистили кваліфікаційну роботу на «відмінно», мають наукові публікації, є переможцями Всеукраїнських конкурсів студентських наукових робіт, можуть бути рекомендовані членами екзаменаційної комісії до вступу в аспірантуру.

Засідання ЕК, на якому здійснюється захист кваліфікаційних робіт, оформляється протоколом, який підписується головою, членами та секретарем ЕК.

Якщо захист кваліфікаційної роботи не відповідає вимогам рівня атестації, членами ЕК приймається рішення про не атестацію студента, що зазначається у протоколі ЕК.

Студент, який отримав незадовільну оцінку на захисті кваліфікаційної роботи, відраховується із закладу вищої освіти, про що видається академічна довідка.

У випадку неявки студента на засідання ЕК для захисту кваліфікаційної роботи, в протоколі ЕК записується, що він є неатестованим у зв'язку з неявкою.

Студенти, які у зазначений строк не захистили кваліфікаційну роботу, мають право на її захист повторно в наступний строк роботи ЕК протягом 3 років після закінчення ЗВО на засадах, визначених Прикарпатським національним університетом імені Василя Стефаника. Якщо захист кваліфікаційної роботи оцінюється незадовільно, ЕК встановлює, чи може студент подати на повторний захист ту саму кваліфікаційну роботу з доопрацюванням, чи потрібно здійснювати дослідження за новою темою, визначеною кафедрою.

Засідання Екзаменаційної комісії оформляються протоколами, у які заносять оцінки студентів, отримані на захисті кваліфікаційної роботи, рекомендації і зауваження членів комісії, зазначаються кваліфікація та державний документ, що видається студенту-випускнику.

Після завершення засідання Екзаменаційної комісії голова комісії складає звіт, у якому здійснюється аналіз рівня підготовленості випускників зі спеціальності, характеристика знань студентів, виявлених під час захисту, якість виконання кваліфікаційних робіт, відповідність їх тем і змісту вимогам, прогалини у підготовці з окремих дисциплін (питань), даються рекомендації щодо удосконалення освітнього

процесу.

Підсумки роботи Екзаменаційної комісії обговорюються на засіданні Вченої ради факультету.

4.4 Критерії оцінювання кваліфікаційної роботи

При здійсненні оцінювання члени ЕК мають враховувати:

- якість виконання та відповідність змісту магістерської роботи вимогам до її написання;

- оцінку рецензента магістерської кваліфікаційної роботи;
- оцінку наукового керівника магістерської кваліфікаційної роботи;
- захист магістерської кваліфікаційної роботи її автором перед членами ЕК.

Екзаменаційна комісія при підсумковому оцінюванні кваліфікаційної роботи ураховує її змістові характеристики та якість захисту здобувачем вищої освіти.

Критеріями оцінювання є:

- стислий послідовний логічний виклад сутності та результатів дослідження;
- відповідність наукової розробленості рішення проблеми освітньому рівню магістра;
- обґрунтованість актуальності теми, логічність мети і завдань та шляхів їх вирішення;
- правильна визначеність об'єкта і предмета дослідження;
- структурованість змісту кваліфікаційної роботи;
- логічний зв'язок між проблемою і розділенням роботи на розділи та підрозділи, інформативність заголовків і підрозділів щодо їхнього змісту;
- вміння опрацювати наукові джерела;
- застосування сучасних методів дослідження, обробки й аналізу інформації;
- надійність методів дослідження;
- обґрунтованість висновків і рекомендацій;
- практична значущість результатів дослідження;
- забезпечення правової та соціально-економічної ефективності від впровадження результатів дослідження;
- наявність всіх необхідних структурних елементів в роботі;
- відповідність вимогам до цього типу робіт;
- загальне оформлення кваліфікаційної роботи;
- здатність автора роботи захищати свої погляди;
- загальний рівень підготовки автора роботи та володіння культурою презентації.

Результати захисту кваліфікаційних робіт оцінюються з використанням Європейської кредитно-трансферної системи (ECTS) (за шкалою «А», «В», «С», «D», «E», «FX», «F»); національної системи («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»); системи Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (100-бальна шкала).

Оцінка магістерської роботи здійснюється за 100-бальною шкалою, яка складається з двох частин: 1) виконання роботи і 2) захисту.

Оцінка « відмінно» (90-100 балів) ставиться, якщо студент:

1) виконав роботу самостійно, на високому науково-теоретичному рівні, яка відбиває глибокі теоретичні знання і практичні навички випускника, його здатність до професійної діяльності як науковця;

2) оволодів методами науково-дослідної роботи у збиранні і систематизації даних, їх обробки, творчого осмислення, систематично викладу, формулювання висновків;

3) показав критичне ставлення до джерел і літератури, продемонстрував наукову новизну, сформулював власні пропозиції і практичні рекомендації;

4) грамотно, з додержанням вимог стандарту оформив кваліфікаційну роботу;

5) написав роботу грамотно, не допускаючи орфографічних, пунктуаційних та стилістичних помилок;

6) на захисті продемонстрував глибокі знання теми дослідження, правильно, точно і впевнено відповів на запитання членів комісії;

7) до захисту представив наукові публікації.

Оцінку «відмінно» отримує студент, робота якого оформлена відповідно до вимог; зміст роботи в повному обсязі відповідає темі та визначеній меті; у роботі містяться елементи наукового пошуку в теоретичному аспекті на основі опрацювання достатньої кількості наукової літератури; практичний результат обраної теми свідчить про вміння студента систематизувати зібраний матеріал, робити узагальнюючі висновки, які відповідають завданням дослідження; студент вільно володіє термінологією, не робить граматичних помилок.

Оцінка « добре» (70-89 балів) ставиться, якщо студент:

1) виконав роботу самостійно, на належному науково-теоретичному рівні, яка відбиває достатньо високі теоретичні знання і практичні навички випускника, його здатність до професійної діяльності як науковця;

2) оволодів методами науково-дослідної роботи у збиранні і систематизації даних, їх обробки, творчого осмислення, систематично викладу, формулювання висновків, допускає незначні порушення логічності й систематичності викладу;

3) робота має наукову новизну, однак автор не може в достатній мірі проаналізувати літературу і джерела з досліджуваної теми, але сформулював власні пропозиції і практичні рекомендації;

4) з додержанням вимог стандарту оформлення магістерської роботи, але допущено при цьому 2-3 помилки чи неточності;

5) написав роботу грамотно, українською літературною мовою, допускаючи при цьому поодинокі орфографічні, стилістичні помилки;

6) на захисті продемонстрував глибокі знання теми дослідження, відповів на запитання членів комісії;

7) до захисту представив публікацію.

Оцінка « задовільно» (50-69 балів) ставиться, якщо випускник:

1) виконав роботу самостійно, на достатньому науково-теоретичному рівні, яка відбиває теоретичні знання і практичні навички випускника, його здатність до професійної діяльності;

2) оволодів навичками науково-дослідної роботи у збиранні і систематизації даних, їх обробки, осмислення, систематично викладу, формулювання висновків, але допускає порушення логічності й систематичності викладу, некритичного ставлення до документів і матеріалів;

3) робота носить головним чином компілятивний характер, відсутні елементи наукової новизни, нечітко сформульовані або відсутні власні пропозиції і практичні рекомендації;

4) допустив ряд помилок при оформленні роботи та її науково-довідкового апарату з відхиленням від вимог стандарту;

5) написав роботу українською літературною мовою, але допустив у ній велику кількість русизмів, орфографічних, стилістичних помилок;

6) на захисті продемонстрував неглибокі знання теми дослідження, не зумів відповісти на окремі запитання членів комісії;

7) до захисту не представив наукової публікації.

Оцінка « незадовільно» (до 50 балів) ставиться в тому випадку, коли студент, допущений до захисту кваліфікаційної роботи, в ній не орієнтується, не може відповісти на жодне запитання членів комісії, або виявиться, що робота є плагіатом.

В роботі допущені такі значні помилки: зміст роботи не відповідає плану магістерської роботи або не розкриває тему повністю чи в її основній частині; сформульовані розділи (підрозділи) не висвітлюють проблемну ситуацію, стан об'єкта; мета дослідження не пов'язана з проблемою, сформульована абстрактно і не розкриває специфіки об'єкта і предмета дослідження; автор не виявив самостійності; не зроблено глибокого і всебічного аналізу сучасних офіційних і нормативних документів, нової літератури з теми дослідження; аналітичний огляд вітчизняних і зарубіжних публікацій з теми роботи має форму анотованого списку і не розкриває належного рівня досліджуваності проблеми; кінцевий результат не відповідає меті дослідження, висновки не відповідають поставленим завданням; роботі немає посилань на першоджерела або вказані не ті, з яких запозичено матеріал; бібліографічний опис джерел у списку використаної літератури наведено довільно, без дотримання вимог стандарту; обсяг та оформлення роботи не відповідають вимогам роботи, виконана неохайно, з помилками.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Академічна доброчесність: виклики сучасності. Збірник наукових есе учасників дистанційного етапу наукового стажування для освітян (Республіка Польща, Варшава, 11.03 – 23.03.2019). Варшава, 2019. С. 17.
2. Етичний кодекс ученого України. Бюлетень ВАК України. 2011. № 11. С.7-10.
3. Завгородня Т., Прокопів Л., Стражникова І. Методологія та технологія педагогічних досліджень: навч.-методичний пос-к. Івано-Франківськ, 2014. 76 с.
4. Завгородня Т. К., Стинська В. В. Методичні вказівки до виконання кваліфікаційної роботи за другим (магістерським) рівнем вищої освіти. Івано-Франківськ : НАІР, 2015. 53 с.
5. Кодекс честі ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника». URL: <https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагиату/>
6. Методичні рекомендації до написання та захисту кваліфікаційної роботи за другим (магістерським) рівнем вищої освіти. URL: <https://kiu.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/56/2020/04/Методичні-рекомендації-до-написання-та-захисту-кваліфікаційної-роботи-за-другим-магістерським-рівнем-вищої-освіти.pdf>
7. Методичні рекомендації щодо оформлення бібліографічного оформлення списків літератури відповідно до вимог ДСТУ 8302 : 2015 / авт.-упоряд. Дзумедзей Р. О., Стрихар І. Я., Мазур Н. Г. Івано-Франківськ, 2017. 7 с.
8. Положення про запобігання академічному плагиату у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» <https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2018/10/положення-про-запобігання-плагиату-у-ДВНЗ-Прикарпатський-національний-університет-імені-Василя-Стефаника.pdf>
9. Положення про запобігання та виявлення плагиату у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»
URL: <https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагиату>.
10. «Про вищу освіту». Закон України від 1 липня 2014 р. № 1556–VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
11. «Про інформацію»: Закон України від 23.06.2005. Відомості Верховної Ради України. 2005 №1 .
12. «Про науково-технічну інформацію». Закон України від 25 червня 1993 р. №3322-ХІІ. Редакція від 19.04.2014. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3322-12#Text>
13. «Про освіту». Закон України. Док. № 2145–19 від 05.09.2017. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
14. Рекомендації до написання та оформлення курсових, кваліфікаційних та магістерських робіт із соціальної педагогіки (методичні рекомендації для викладачів та студ. спец-ті «Соціальна педагогіка»)/уклад. О. Ворошук, Б. Ковбас, Г. Лемко, Г. Михайлишин. Івано-Франківськ: вид. Третяк І. Я., 2011. 44 с.

Зразок заяви про запобігання академічного плагіату

Завідувачу кафедри (назва кафедри)
(посада, прізвище та ініціали завідувача кафедри)
студента («факультет», «курс», «група», ПІБ)

ЗАЯВА

З правилами чинного Положення «Про виявлення та запобігання академічного плагіату в Університеті» від___ року, згідно з яким виявлення плагіату є підставою для відмови в допуску роботи до захисту та застосування заходів дисциплінарної та академічної відповідальності, ознайомлений(а).

(дата)

(підпис)

Взірець титульного аркушу ДР

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника

(назва інституту, факультету)

(повна назва кафедри)

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

(освітній рівень)

на тему _____

Виконав: студент ___ курсу, ___ групи

спеціальності _____

(шифр і назва спеціальності)

(прізвище та ініціали студента)

Керівник _____

(науковий ступінь, вчене звання, прізвище та ініціали)

Рецензент _____

(науковий ступінь, вчене звання, посада прізвище та ініціали)

Івано-Франківськ – 20__ р.

Взірець змісту кваліфікаційної роботи
на тему: «СОЦІАЛЬНА РОБОТА З ЛЮДЬМИ ПОХИЛОГО ВІКУ В УМОВАХ
ГЕРІАТРИЧНОГО ПАНСІОНАТУ»

ЗМІСТ

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ З ЛЮДЬМИ ПОХИЛОГО ВІКУ

- 1.1. Соціально-психологічна характеристика людей похилого віку
- 1.2. Актуалізація соціальної підтримки осіб похилого віку
- 1.3. Особливості соціальної роботи з людьми похилого віку в умовах геріатричного пансіонату

Висновки до розділу 1

РОЗДІЛ 2. ВИЯВЛЕННЯ АДАПТОВАНOSTІ ЛЮДЕЙ ПОХИЛОГО ВІКУ В УМОВАХ ГЕРІАТРИЧНОГО ПАНСІОНАТУ

- 2.1. Організація і методика дослідження
- 2.2. Результати експериментального дослідження

Висновки до розділу 2

РОЗДІЛ 3. УМОВИ ЕФЕКТИВНОЇ СОЦІАЛЬНОЇ ПІДТРИМКИ ОСІБ ПОХИЛОГО ВІКУ В ГЕРІАТРИЧНОМУ ПАНСІОНАТІ

- 3.1. Розроблення та впровадження програм соціальної роботи з людьми похилого віку
- 3.2. Організація культурно-дозвіллевої діяльності з людьми похилого віку в умовах геріатричного пансіонату
- 3.3. Забезпечення сприятливої адаптації осіб похилого віку до нових умов соціалізації

Висновки до розділу 3

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТКИ

Взірець індивідуального завдання

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»

Інститут, факультет _____

Кафедра _____

Освітній рівень _____

(шифр і назва)

Затверджено на засіданні
кафедри _____

Протокол №__ від _____

Завідувач кафедри _____

(підпис) (прізвище, ініціали)

ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ СТУДЕНТУ

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи,
керівник роботи _____

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

2. Перелік питань, які потрібно розробити _____

3. Дата видачі завдання _____

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

п/п	Назва етапів роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка

Студент _____
(підпис) (прізвище та ініціали)Керівник роботи _____
(підпис) (прізвище та ініціали)

Приклади оформлення списку літератури згідно ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання» з урахуванням правок (код УКНД 01.140.40)

Характеристика джерела	Приклад оформлення
Книги: Один автор	1. Анохіна Т. О. Семантизація категорії мовчання в англomовному художньому дискурсі : монографія. Вінниця, 2008. 160с. 2. Дахно І. І. Історія держави і права : навч. посібн. Київ : Центрнавч. л-ри, 2006. 408 с.
Два і більше авторів	1. Голубовська І. О., Корольов І. Р. Актуальні проблеми сучасної лінгвістики : курс лекцій. Київ, 2011. 223 с. 2. Бірюков І. А., Заїка Ю. О., Співак В. М. Цивільне право України. Заг. частини : навч. посібн. для студ. спец. вузів. Київ, 2005. 304 с. 3. Аномалії в цивільному праві України : навч. практи. посібн. /Р. А. Майданик та ін. ; відп. ред. Р. А. Майданик. 2-ге вид. переробл. та допов. Київ : Юстініан, 2010. 1008 с.
Без автора: редактор	Спортивна медицина: практичні рекомендації / ред. Р. Джексон. Київ : Олімпійська література, 2003. 384 с.
укладач	Літературознавча енциклопедія : у 2 т. Т. 2 : М-Я / авт.-уклад. Ю. Ковалів. Київ. 2007. 624 с.
переклад	Бэнтлі Е. Життя драми / переклад з англ. В. Вороніна;. Київ. : Айрис-пресс, 2004. 416 с.
Багатотомний документ: загалом	Теорія і методика фізичного виховання : в 2 т. / ред. Т. Ю. Круцевич ; пер. з рос. Л. К. Кожевнікової. Київ, 2008. Т. 1 : Загальні основи теорії і методики фізичного виховання. 392 с. ; Т. 2 : Методика фізичного виховання різних груп населення. 368 с.
окремий том	Франко І. Із секретів поетичної творчості // Франко І. Зібрання творів : у 50-ти т. / АН УРСР. Ін-т л-ри ; редкол. : Є. Кирилюк (голов. ред.) та ін. Київ : Наук. думка, 1976–1986. Т. 31 : Літературно-критичні праці (1897–1899) / уклад. Ф. Лось. 1981. 596 с.

Матеріали конференцій	Чернілевська О. І. Поняття і ознаки множинності осіб у зобов'язанні. <i>Сучасний стан та перспективи подальшого розвитку правової системи України</i> : збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції (м. Харків, 14–15 вересня 2012 р.). Харків, 2012. С. 65–66.
Документи, що продовжуються	Бурбело В. Б. Сучасні концепції дискурсу та лінгвопрагматичні засади дискурсології. <i>Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Іноземна філологія</i> . 2002. Вип. 32–33. С. 79–86.
Інші видання: законодавчі та нормативні документи	1. Закон України про рекламу (за станом на 25 січня 2000 р.) // Верховна Рада України. Київ : Парламентське видавництво, 2000. 20 с. 2. Цивільний кодекс України : Кодекс України від 16.01.2003 р. № 435–IV. Дата оновлення : 19.07.2017. URL : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/435-15 (дата звернення : 20.08.2017 р.).
правила	Правила пожежної безпеки в Україні. Затв. Мін-вом внутріш. справ України 30.12.2014. Чинний від 10.04.2015. Київ : Техніка, 2003. 157 с.
Стандарти : збірник стандартів	Правила врахування стандартів: зб. основних норматив. док., в галузі . Київ, 2002. 306 с.
окремий стандарт	ДСТУ 3017-2015. Видання. Основні види. Терміни та визначення. Київ, 2016. 42 с.
Авторські свідоцтва	А. с. 1810306 Україна, МКИ5 С 1/469. Технології проектування сталих систем / В. Д. Гребенюк, Н. П. Стрижак, В. В. Гончарук, А. О. Самсони-Тодоров, А. В. Гречко. № 4934753; заявл. 08.05.91; опубл. 23.04.93, Бюл. № 15.
Патент	Пат. КМ 98077 Україна. Спосіб одержання йодиду цезію або йодиду натрію для вирощування монокристалів. Опубл. 10.04.2015.
Заявка	Заявка u 2014 06343 Україна, МПК (2014.04) B01J 13/00. Спосіб отримання колоїдного розчину наночастинок срібла / О. А. Півоваров, М. І. Воробйова (Україна); заявник та патентовласник ДВНЗ “Укр. держ. хім.-технол. ун-т”. № u 2014 06343; заявл. 10.06.14.

Каталог	Національна академія наук України. Анотований каталог книжкових видань 2008 року Київ : Академперіодика, 2009. 444 с.
Препринти	Панасюк М. І., Скорбун А. Д., Сплошной Б. М. Про точність визначення активності твердих радіоактивних відходів гамма- методами. Чорнобиль : Ін-т пробл. Безпеки АЕС НАН України, 2006. 7, [1] с. (Препринт. НАН України, Ін-т пробл. Безпеки АЕС; 06-1).
Атласи	Куерда Х. Атлас ботаніки / пер. з ісп. В. И. Шовкун. Харків, 2005.96 с.
Бібліографічні покажчики	Куц О. С. Бібліографічний покажчик та анотації кандидатських дисертацій, захищених у спеціалізованій вченій раді Львівського державного університету фізичної культури у 2006 році. Львів : Укр. технології, 2007. 74 с.
Частина документа: стаття з матеріалів конференцій	Скальський В. Р. Становлення методу акустичної емісії в установах Західного наукового центру. Теорія і практика раціон. проектування, виготовлення і експлуатація машинобуд. конструкцій : праці 2 міжнар. наук.-техн. конф. (Львів, 11–13 лист. 2010). Львів. С. 9–10.
стаття з збірника	Герман К. Ф. Розвиток лексики українських говірок Буковини в ХХ ст. <i>Науковий вісник Чернівецького університету. Слов'янська філологія</i> : збірник наукових праць. Чернівці, 2008. Вип. 428–429. С. 7–9.
стаття з журналу	Завальний А. Юридичні факти: історичні та сучасні аспекти розуміння. <i>Право України</i> . 2006. № 1. С. 113-116. або Завальний А. Юридичні факти: історичні та сучасні аспекти розуміння // <i>Право України</i> . 2006. № 1. С. 113-116.
стаття з газети	Дубогай О. Д. Щоденник здоров'я школяра. <i>Валеологія</i> . 1999. №7, квітень. С. 2–6.
інтерв'ю	Бубка С. Копенгаген: олімпійські зустрічі : [інтерв'ю з президентом НОК України С. Бубкою про роботу 121 сесії МОК]; інтерв'ю вела Г. Нечаєва. <i>Олімпійська арена</i> . 2009. №10. С. 2–4

рецензія	Касьянов Г. Глобальна еволюція людства: культурно-цивілізаційний вимір. <i>Вісн. Кн. Палати</i> . 2001. № 12. С. 14–15. Рец. На кн.: Шейко В. Культура. Цивілізація. Глобалізація (кінець ХІХ –поч. ХХ ст.) : монографія : у 2 т. Харків, 2001. Т. 1. 520 с.;Т. 2. 400 с.
Електронні ресурси	1. Кожухівський А. Д. Імітаційне моделювання систем масового обслуговування [Електронний ресурс] : практикум / Черкас. держ. технол. ун-т. Електрон. текст. дані. Черкаси, 2009. 1 електрон. опт. диск. (CD-R). 2. Берташ В. Пріоритети визначила громада // <i>Голос України</i> : електрон. версія. газ. 2012. № 14 (5392). Дата оновлення : 04.08.2012. URL : http://www.golos.com.ua/userfiles/file/040812/040812-u.pdf (дата звернення: 06.08.2012).
Автореферати дисертацій	Старовойт С. В. Видавнича діяльність Національної академії наук України у 1918–1933 рр. : автореф. дис. ...канд. іст. наук. Київ. 2003. 20 с.
Неопубліковані документи: дисертації	Воскобойнікова-Гузєєва О. В. Бібліотечно-інформаційна сфера України в контексті соціальних трансформацій кінця ХХ ст. – 10-х років ХХІ ст.: концепції стратегічного розвитку, динаміка змін, перспективи : д-ра наук із соц. комунікацій : 27.00.03 / Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. Київ, 2014.
депоновані наукові праці	Тріщ Б. М. Оптимізація температурних полів і напружень у квадратній пластині з отвором / ЛНУ ім. Івана Франка. Львів, 2001. 14 с. Деп. В ДНТБ України 11.12.01, № 239.
звіт про НДР	Розвиток науково-видавничої справи на початковому та сучасному етапах діяльності Національної академії наук України : звіт про НДР (заключний) ВД “Академперіодика ” НАН України; кер. Я. С. Яцків. Київ, 2015. 112 с. № ДР 0113U001213.
Архівний документ	Матеріали педагогічних досліджень 20-х-30- х років ХХ ст // ЦДАВО України (Центр. держ. архів вищ. органів влади та упр. України). Ф. 1061. Оп. 1. Спр. 8-12. Копія; Ф. 1063. Оп. 3. Спр. 1-3.

Примітки:

1.Бібліографічний опис оформлюється згідно з ДСТУ ГОСТ 7.1:2015 «Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи. Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання».

Взірець форми відгуку наукового керівника

ВІДГУК

на кваліфікаційну роботу

студента _____

(прізвище, ім'я)

на тему _____

(назва теми)_

(Текст відгуку)

Загальна оцінка кваліфікаційної роботи та висновки щодо рекомендації до захисту в ЕК.

Науковий керівник _____

(посада, місце роботи) _____

(ініціали, прізвище)

(підпис)

“ _____ ” _____ 20 ____ р.

Зразок подання голові ЕК

Титульна сторона

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника
Педагогічний факультет
**ПОДАННЯ ГОЛОВІ ЕКЗАМЕНАЦІЙНОЇ КОМІСІЇ ЩОДО ЗАХИСТУ
КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ**

Направляється студент _____ до захисту
кваліфікаційної роботи за галуззю знань 23 «Соціальна робота» спеціальністю 231
«Соціальна робота» на
тему: _____

Кваліфікаційна робота і рецензія додаються.

Декан факультету _____

Довідка про успішність

Студент _____ за період навчання на
педагогічному факультеті з 20__ року до 20__ року повністю виконав навчальний
план за спеціальністю з таким розподілом оцінок за: національною шкалою: відмінно
____%, добре ____%, задовільно ____%; шкалою ECTS: А ____%; В ____%; С
____%; D ____%; E ____%.

Диспетчер _____ (підпис) (прізвище та ініціали)

Зворотна сторона

Висновок керівника кваліфікаційної роботи

Студент (ка) _____
Керівник роботи _____ (підпис) «____» _____ 20__ р.

Висновок кафедри про кваліфікаційну роботу

Кваліфікаційна робота розглянута. Студент (ка) _____
(прізвище та ініціали) допускається до захисту даної роботи в Екзаменаційній
комісії.

Завідувач кафедри _____ (назва)

_____ (підпис) (прізвище та ініціали)